

Tinkara Tinta

stran 14

DOMENIN NIKA PREVC
stran 28

MASAYAH
stran 40

ŽIGA ČOPI
stran 34

VOLITVE
stran 4

stran 10

**TOMAŽ
PEROVIČ**

NAUK LETOŠNJIH VOLITEV

Govorice politikov ne smemo razumeti kot govor v družini, med prijatelji ali poslovnimi partnerji. Če si med seboj nekaj rečemo, pričakujemo, da izgovorjena trditev, obljuba ali mnenje nekaj veljajo – in da držijo vsaj nekaj časa. Seveda si tudi mi lahko premislimo, vendar ne iz dneva v dan ali iz tedna v teden.

Zato izjav, kot so: nikoli ne bom sodeloval z Janezom Janšo, želim si povezovalne politike, zadnjih 14 dni ne sestavljam vlade, ekonomska situacija države je znosna, zanima me vladanje samo, če bomo imeli ustavno večino, šibke vlade ne bomo vodili – preprosto ne smemo jemati preveč resno. Odnos do izrečene besede politika nikakor ni enak tistemu, ki ga imamo do besede svojih znancev, prijateljev ali poslovnih partnerjev. Če bi vaš prijatelj lagal, zavajal in obljubljal toliko, kot so v zadnjem mesecu politiki, bi verjetno hitro zaključili, da ta oseba ni več vaš prijatelj.

Do politikov pa imamo drugačen odnos. Lahko govorijo vsak dan drugače, pa to za prepričane volivce posameznih strank ni pomembno. Tega ne dojemajo kot laž ali neresnico – kot da smo politikom podelili pravico do hitrega spreminjanja mnenj.

Nekaj, kar bi v družinskem, prijateljskem ali poslovnem krogu razglasili za laž, je v politiki pogosto predstavljeno zgolj kot sprememba stališča. Če si sploh želimo časa, v katerem bomo tudi politikom verjeli tako kot svojim prijateljem, bo pot do tja dolga. Zaenkrat pa se volitev na ta način ne da dobiti. Očitno.

NAJVEČJA NALOŽBA ZA ZDRAVJE OBČANOV DOSLEJ

V Kopru se je s položitvijo temeljnega kamna tudi uradno začela gradnja novega zdravstvenega centra, ki bo bistveno spremenil dostop do zdravstvenih storitev v mestu. Na

območju Urbanega središča Barka nastaja skoraj 32 milijonov evrov vredna investicija, ki bo občankam in občanom omogočila celovito obravnavo na eni lokaciji.

V PORTOROŽU NASTAJA NOVA PRODNATA PLAŽA

V Portorožu poteka ureditev nove prodnate plažne površine, ki naj bi kopalcem omogočila lažji dostop do morja ter izboljšala izkušnjo ob obali. Projekt temelji na lanskem testu, ko so na približno 200 kvadratnih metrih preizkusili površino iz rečnega prod. Po pozitivnih odzivih so se letos odločili za širitev ureditve. Nova prodnata površina naj bi se v morje raztezala okoli 15 metrov, z blagim naklonom proti globljemu delu zaliva. Takšna ureditev naj bi omogočila postopnejši vstop v morje brez uporabe stopnic, hkrati pa poudarila bolj bistro vodo v primerjavi z dosedanjim muljastim dnom. Območje bo omejeno s peščenjakovimi bloki, ki bodo zadrževali prod in hkrati ustvarjali pogoje za naselitev morskih organizmov.

Časopis in spletni portal OBALaplus® sta vpisana v razvid medijev Ministrstva za kulturo pod zaporedno številko 2216. ISSN 2670-4609. Izdajatelj MBM MEDIA d.o.o., Portorož. Distribucija preko Pošte Slovenije v gospodinjstva občin Ankaran, Koper, Izola in Piran.

Številno izvodov 27.200. Uredništvo: Pristaniška 14, 6000 Koper; uredništvo@obalaplus.si. Oglaševanje: marketing@obalaplus.si.

Odgovorni urednik Mauro Belac, mauro.belac@obalaplus.si. Urednik Tomaž Perovič, tomaz.perovic@obalaplus.si.

Člani uredništva: Boris Šuligoj, Bojana Leskovar, Nataša Benčič, Dorjan Marušič, Manca Hribovšek, Sašo Mejak, Katja Pegan, Eva Branc, Andreja Comino, Nataša Čepar, Milica Golijanin, Andreja Čmaj Fakin, Nataša Fajon in Petra Mežnarc.

Oblikovanje Emigma d.o.o. Prelom tiskane izdaje Tedy Grbec, GT-design d.o.o. Urejanje spletnega portala Elvis Dobrilovič.

Stališča avtorjev prispevkov ne izražajo nujno stališč uredništva. Za točnost podatkov v podpisanih vsebinah odgovarjajo avtorji oz. naročniki objav. Avtor nepodpisanih vsebin je uredništvo. Promocijska sporočila in naročene objave so ločena od uredniških vsebin in označena z oznako

Datum izida 29. april 2026.

Strani s podnaslovom OBALaplus AKTUALNO so financirane Ministrstva za kulturo RS.

OD TRSTA DO GRADEŽA Z ZELENIM DELFINOM

Po več letih prekinitve in negotovosti se priljubljene poletne ladijske povezave med Trstom in bližnjimi obalnimi letovišči vračajo v prenovljeni obliki. Ladje tržaškega ladjarja Delfino Verde bodo ponovno zaplule že prihodnji teden. Največ pozornosti vzbuja vrnitev linije med Trstom in Gradežem, ki bo letos podaljšana vse do priljubljene obmorske destinacije Lignano Sabbiadoro. Gre za eno najbolj priljubljenih poletnih povezav, ki se po šestih letih premora vrača na morje.

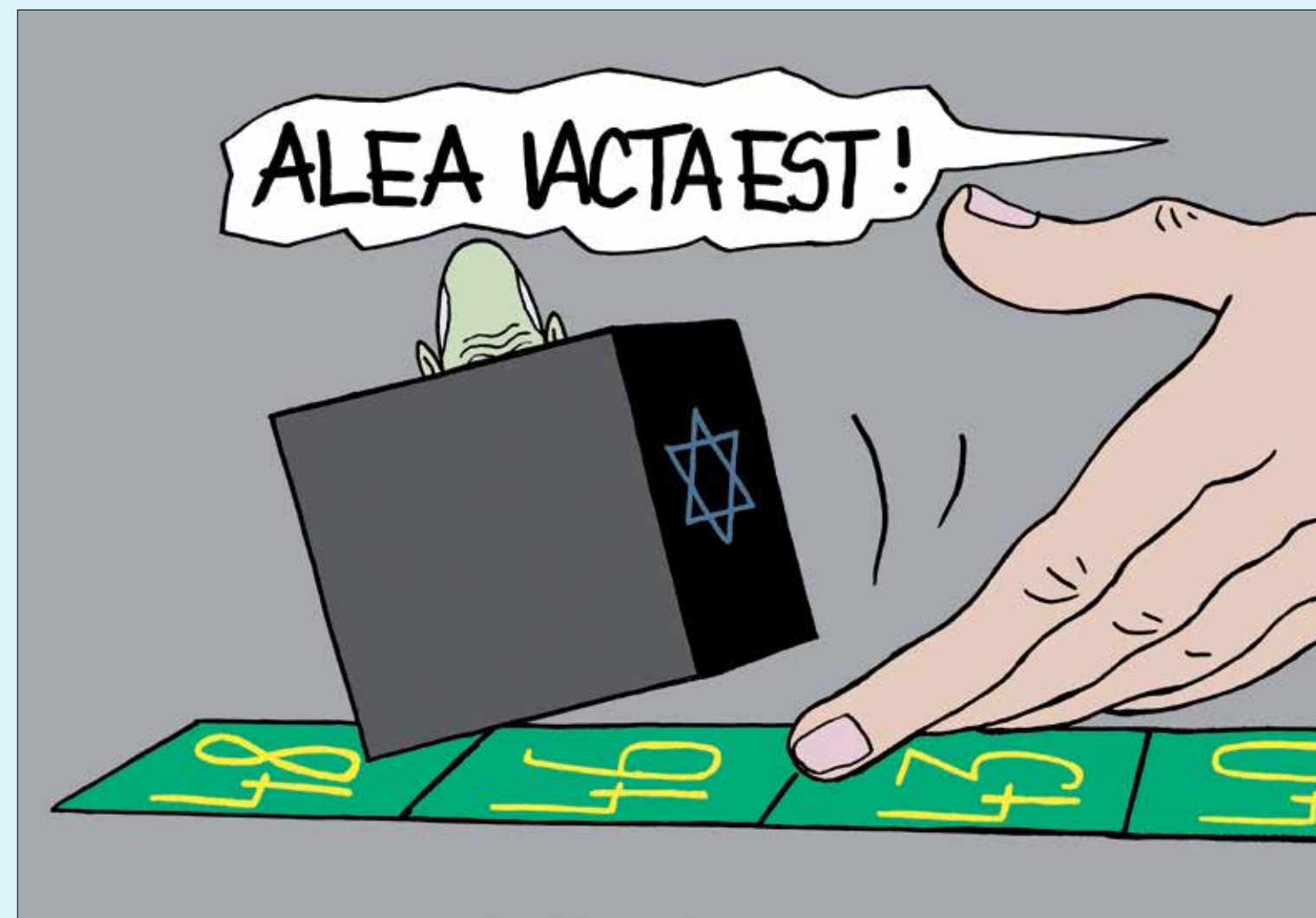

V ISTRI UJELI OSEMMETRSKEGA ORJAKA

Orjak je bil znova opažen v puljskem akvatoriju, tokrat pa so ga posneli v bližini Puntičele, med zasidranimi čolni, s katerih so ribiči lovili ribe. Posnetek iz Štinjana je objavil Istra 24. Gre za morsko žival impresivnih dimenzij, ki je bila na tem območju opažena že večkrat, vendar kljub svoji velikosti ne predstavlja nevarnosti za ljudi. Orjak se namreč prehranjuje s planktonom, ki ga filtrira iz morja med plavanjem z odprtimi usti.

UMRL NAJSTAREJŠI KOPRSKI ČEVLJAR: MOJSTER, KI JE DESETLETJA ZAZNAMOVAL ŽUPANČIČEVO ULICO

Aleksandar Vuković je skoraj vse življenje posvetil čevljarstvu in za seboj pustil zgodbo o predanosti, natančnosti in človeški toplini. Vuković je v Koper prišel konec petdesetih let prejšnjega stoletja iz črnogorske Andrijevice. Kmalu po prihodu, leta 1958, je odprl čevljarstvo delavnico, ki je sčasoma postala stalnica mestnega utripa. Generacije Koprčanov so k njemu nosile čevlje v popravilo ali izdelavo, pri čemer si je sloves zgradil predvsem z natančnostjo in kakovostjo.

Kaj politični izid na državni ravni napoveduje za lokalne volitve čez pol leta

Svoboda z zdajšnjimi župani, Popovičeva vrnitev in novi prišleki.

Gibanje Svoboda, ki je na državnoborskih volitvah prevladalo v istrskih občinah, za lokalne volitve napoveduje sodelovanje z županskimi listami. V politično igro pa se vrača tudi Boris Popovič.

Gibanje Svoboda (GS) je na marčevskih državnoborskih volitvah dobilo močno podporo v zahodnem delu Slovenije. V nekaterih istrskih in goriških volilnih enotah je skoraj doseglo, ponekod pa celo preseгло 40-odstotni delež glasov. Skupaj s koalicijskima SD in Levico z Vesno je na tem območju doseglo večino.

Na to je že prej nakazovala javnomnenjska raziskava, ki jo je novembra lani za Obalo plus izvedla Mediana. Ključna razlika med njenimi rezultati in dejanskimi izidi volitev je bila predvsem v tem, da je bila stranka SDS v raziskavi bistveno bližje GS, kot se je pozneje pokazalo na volitvah.

Neposrednih vzporednic med državno in lokalno ravno sicer ni mogoče potegniti, saj volivci na občinskih volitvah izbirajo predvsem konkretne kandidate, ki jih poznajo, in se lažje poistovetijo z njihovimi programi. Medianina javnomnenjska raziskava za lokalne volitve, ki smo jo konec lanskega leta objavili v pričujoči publikaciji, je za Koper napovedala relativno zmago stranke Koper je naš Boris Popovič, sledile naj bi Lista Aleša Bržana, Gi-

banje Svoboda in SDS. Med županskimi kandidati je največ podpore prejel aktualni župan Aleš Bržan, sledila sta Boris Popovič in Zmago Jelinčič. V Izoli so po raziskavi vodili Izola je naša Borisa Popoviča, Mef in Izolani ter GS. Med županskimi kandidati pa Boris Popovič, Andrej Jereb in Vasilij Žbogar. V Piranu so anketiranci največ glasov namenili Listi Andreja Korenike, Socialnim demokratom in GS, med županskimi kandidati pa Andreju Koreniki, Gašparju Gašparju Mišiču in Meiri Hot. Občina Ankaran v raziskavo ni bila vključena.

GS NADALJUJE Z BRŽANOM V KOPRU IN KORENIKO V PIRANU

»Rezultate državnoborskih volitev v istrskih občinah razumemo kot potrditev, da ljudje prepoznavajo naše dobro delo,« pravijo v GS. Na lokalne volitve se pripravljajo aktivno in povezovalno, v sodelovanju z akterji lokalne politike. V koprskem odboru poudarjajo, da so z Listo Aleša Bržana v tem mandatu korektno sodelovali in skupaj realizirali številne projekte, zato ostajajo odprti za nadaljnje sodelovanje.

To potrjuje tudi Romeo Palčič, sekretar Liste Aleša Bržana: »Kot lokalna stranka si na državni ravni želimo močnih partnerjev, ki bi podprli prebojne ideje za razvoj ne le Mestne občine Koper, temveč celotne slo-

NATAŠA ČEPAR

ve občinskih svetov na splošno morda nekoliko drugačne, vsaj kar zadeva večje stranke, saj se je kljub dejstvu, da v Istri še vedno prevladuje leva sredina, v ozadju tudi pri nas zgodil premik v desno. Zagotovo pa bodo lokalne liste, ki že imajo določeno tradicijo in predvsem rezultate, še vedno pomembni akterji na istrskem političnem prizorišču,« dodaja.

»Trenutno smo v fazi oblikovanja prvih osnutkov kandidatne liste za občinski svet, kjer želimo povezati izkušnje in svežo energijo. Prav tako potekajo pogovori glede kandidata za župana, saj si želimo Izoli ponuditi močno in preudarno vodstvo, ki bo nadaljevalo razvojne projekte,« dodajajo v izolskem odboru GS. Zdajšnji izolski župan Milan Bogatič, ki ga je podprl GS, je že na začetku svojega mandata napovedal, da se za drugi mandat ne bo potegoval.

Na vprašanje glede kandidature Borisa Popoviča v Izoli v GS odgovarjajo: »Demokracija omogoča vsakemu posamezniku, ki izpolnjuje pogoje, da poda svojo kandidaturu. To pravico spoštujemo. Na koncu bodo volivke in volivci tisti, ki bodo presodili, katera vizija in kakšen način vodenja sta za prihodnost Izole najbolj primerna.«

Da bo vnovič kandidiral za izolskega župana, pa je potrdil Vasilij Žbogar. »Na prejšnjih volitvah še nisem vedel, ali je to prava odločitev. Zdaj, ko imam izkušnje kot podžupan, sem v to prepričan,« je povedal. Za zdaj tudi ne zanika nobenega morebitnega povezovanja.

SD ZANIKA SODELOVANJE S POPOVIČEM

»Socialni demokrati v slovenski Istri se na lokalne volitve pripravljamo premišljeno in predvsem v tesnem stiku z ljudmi. V vseh istrskih občinah potekajo pogovori na terenu, kjer skupaj z lokalnimi skupnostmi prepoznavamo ključne izzive in oblikujemo konkretne rešitve. Ob tem gradimo močne lokalne ekipe,« pravijo v koprskem odboru SD, kjer še posebej izpostavljajo, da je njihove vrste dodatno okrepila Jasna Softič.

Rezultate državnoborskih volitev razumejo kot pomemben signal, vendar hkrati podčrtajo, da Istra ostaja prostor, kjer ima leva sredina stabilno podporo, a hkrati pomembno vlogo ohranjajo tudi lokalne liste in prepoznavni posamezniki. »Naš potencial vidimo v povezovanju izkušenj in nove energije ter v jasni usmeritvi v razvoj lokalnih skupnosti,« so navedli.

Zanimalo nas je, kako komentirajo govorice, da naj bi na prihodnjih lokalnih volitvah sodelovali z Borisom Popovičem, kar naj bi spodbudila prav poslanka SD Meira Hot in njen stric, podjetnik Vejsil Hot, ki naj bi

venske Istre in širše.« Po njegovih besedah je imela lokalna skupnost z izvoljenimi poslanci aktivno podporo in pomembno pomoč pri razvojnih projektih na državni ravni.

»Edina prava priprava na volitve je delo. Izvedli smo rekordno število investicij, v teku je največja naložba v zgodovini občine, tempo razvoja pa še pospešujemo,« je zadovoljen piranski župan Andrej Korenika. Po njegovi oceni je bilo sodelovanje z Gibanjem Svoboda zgledno. »Z ekipo v občinskem svetu in istrskimi poslanci, ki so aktivno prispevali k pripravi in izvedbi številnih projektov, bomo sodelovanje nadaljevali tudi v prihodnje, če bodo volivci

to podprli,« je zatrdil.

Omenil je tudi, da se ne pusti ustrahovati pritiskom in lažem, ki naj bi jih širili njegovi politični nasprotniki. Po Medianini raziskavi je največji delež vprašanih (42 odstotkov) ocenil, da je piranska občina v zadnjem mandatu napredovala. Za Koper in Izolo je bil ta delež precej nižji (31 oziroma 13 odstotkov).

UMIKATA SE STRMČNIK IN BOGATIČ, VZTRAJA PA ŽBOGAR

»Z vidika liste Radi imamo Ankaran županova odločitev o umiku pomeni spremembo, saj je bil od začetka njen ključni obraz. Kljub temu ostajamo zvesti programskim izhodiščem in jim bomo sledili tudi pod novim vodstvom,« pravi podžupanja Občine Ankaran Barbara Švagelj.

Proces oblikovanja liste in izbire kandidatov je v teku. »Ocenjujemo, da bodo sesta-

imel z nekdanjim koprskim županom in tedanjim velikim nasprotnikom zdaj skupne nepremičninske interese v Portorožu (območje nekdanjega Vojkovega doma).

»Gre za več kot očitno zlonamerne govornice in politično motivirane konstrukcije,« je v zvezi s tem sporočila Eva Zorko, predstavnica službe za odnose z javnostmi poslanske skupine SD. Boris Popovič za komentar glede njegovih političnih načrtov nismo uspeli dobiti.

DESNICA SE DVIGUJE, KAR JI DAJE NOVO SPODBUDO

»Na trdnih temeljih preteklega dela dolgoletnih, izkušenih in marljivih članov želimo graditi dalje tudi na mlajši generaciji, kateri pripadam sam. Preko svojega aktivnega dela stremim k temu, da skupaj presežemo klasične delitve, ki nam jih nekateri še vedno pripisujejo, čeprav želimo skupno dobro. Občankam in občanom želimo dati vedeti, da slišimo njihove potrebe, ne glede na to, kakšnega nazora je nekdo,« zagotavlja Jure Colja, koprski kandidat SDS za zadnje državnozborske volitve.

O možnem kandidatu za župana in sestavi liste za občinski svet se še pogovarjajo, so pa tudi odprti za pogovore o sodelovanju. Opaža, da se podpora njihovi stranki tudi na lokalni ravni povečuje, kar se je pokazalo že na evropskih volitvah leta 2024. Na letošnjih državnozborskih volitvah pa so dobili čez tisoč glasov

več v primerjavi z volitvami leta 2022. »Bistvena se mi zdi tudi razvojna politika, ki se jo v sodelovanju z vlado lahko bolje uskladi tudi z razvojem lokalnih skupnosti,« je dejal.

Več podpore kot na zadnjih parlamentarnih volitvah so zaznali tudi v koprski Novi Sloveniji (NSi), ki so se za zadnje volitve povezali s Slovensko ljudsko stranko in Fokusom Marka Lotriča. »Naš načrt je vstop v koprski občinski svet,« pove Vilijem Kopše, ki je v imenu trojčka kandidiral za poslanca. »To je za nas pomembna spodbuda za prihodnje delovanje,« podčrta.

PRIPRAVLJAJO SE TUDI V LISTI ZAVEDNO KOPER IN JELINČIČ

»Lista Zavedno Koper (LZK) se trenutno pripravlja na volilni kongres, ki bo v drugi polovici maja, za tem pa bodo odbori pričeli z evidentiranjem kandidatov za lokalne volitve. Kot že ime liste pove, se osredotočamo na Mestno občino Koper, kjer bomo na letošnjih lokalnih volitvah ponudili 'nadstrankarski' nabor kakovostnih kandidatov za vse razpoložljive funkcije,« je sporočil predsednik LZK Patrik Greblo.

»Ne dolgo tega sem tudi uradno postal meščan Kopra, saj imam po novem tu stalno prebivališče. Kot opažam, je to prekrasno mesto, ki pa je v

zadnjem obdobju precej nazadovalo. S svojimi izkušnjami želim pomagati, zato bom nastopil na volitvah,« napoveduje tudi predsednik Slovenske nacionalne stranke (SNS) Zmago Jelinčič. Kritičen je do lokalne politike: »Koper in druga obalna mesta bi morala biti turistično prepoznavna, kot si zaslužijo, ne pa, da se mimo njih vijejo kolone vozil proti Hrvaški,« pristavi.

Tudi v Levici Istra se po besedah Alana Medveša pripravljajo na lokalne volitve z okrepljenim delom, predvsem z neposrednim stikom z ljudmi in prepoznavanjem njihovih potreb. Odhod njihovega vidnega člana in poslanca Mateja Tašnerja Vatovca v SD razumejo kot del politične dinamike in zagotavljajo, da njihova organizacija na regionalni ravni ostaja stabilna.

Vstop v lokalno volilno tekmo napovedujejo tudi Pirati. Prav tako o tem resno razmišljajo v stranki Resni.ca, ki jih je spodbudil rezultat na državnozborskih volitvah.

Demokrati Anžeta Logarja se na lokalne volitve pripravljajo »postopno in premišljeno« ter se o morebitnih kandidatih za župana in občinske svetnike še pogovarjajo, v Prerodu - Stranki Vladimirja Prebiliča pa se še odločajo, v katerih občinah bodo vse nastopili.

V Portorož med vrtnice in roséje

Portorož bo 23. maja zaživel v rožnatih odtenkih z dogodkom Vrtnice & Rosé. Zasadili bodo vrtnico Portorož, razglasili zmagovalca za najlepši vrt in teraso v občini Piran, večer pa bodo sklenile melodije violinista Pierpaola Fotija.

Portorož bo v soboto, 23. maja, znova zaživel v nežnih rožnatih odtenkih, prežetih z vonjem vrtnic in eleganco vin rosé. Prijubljeni dogodek **Vrtnice & Rosé** bo rožni vrt preobrazil v slikovito prizorišče, kjer se prepletajo glasba, kulinarika in sproščeno druženje med cvetličnimi nasadi. Obiskovalce čakata popoldne in večer v znamenju lepote, okusov in prijetnega vzdušja, ki ga ustvarjajo že skoraj poletni dnevi ob morju.

Dogajanje se bo začelo ob 15. uri, ko bodo obiskovalci lahko okušali izbrana mirna in peneča vina rosé iz vinorodne dežele Primorska ter iz Istre. Ponudbo bodo dopolnjevali skrbno pripravljene gurmanski prigrizki, sladice in osvežilne pijače. Poseben poudarek dogodka bo namenjen simboliki vrtnice, ki je neločljivo povezana s Portorožem. Slavnostno bodo zasadili vrtnico Portorož, ki s svojimi žarečimi oranžnimi cvetovi krasi številne vrtove in javne površine. Hkrati bodo razglasili zmagovalca natečaja za najlepši vrt in teraso

so v občini Piran. Pobuda spodbuja skrb za urejeno in zeleno okolje ter nagrajuje posameznike, ki s svojo predanostjo soustvarjajo privlačno podobo destinacije. Letos so vrtovom dodali še kategorijo teras in tako omogočili sodelovanje širšemu krogu občanov. Prijave na natečaj so odprte do 4. maja.

Vzdušje bodo dopolnili člani društva **Rosa Klementina**, ki bodo v kostumih z začetka 20. stoletja obiskovalce popeljali v čas mondene portoroške preteklosti. Najmlajšim bo namenjena poslikava obrazov.

Za glasbeno kuliso bo skrbela priznana vokalistka in pianistka **Jana Šušteršič**, zmagovalka četrte sezone oddaje Slovenija ima talent, ki s svojim izrazitim vokalom in čutno interpretacijo navdušuje domače in tuje občinstvo. S spremljevalnim bandom bo ustvarila prefinjeno glasbeno vzdušje, ki se bo lepo zlilo z ambientom rožnega vrta.

Večer bo doživel vrhunec z nastopom tržaškega violinista **Pierpaola Fotija**, znanega po energičnih nastopih in prepletanju klasične virtuoznosti s sodobnimi glasbenimi vplivi. Njegova izrazita odrska prezenca in tehnična dovršenost ustvarjata posebno doživetje, ki poslušalce hitro pritegne, zato njegovi koncerti pogosto presegajo klasične glasbene okvire. S svojo karizmo in interpretacijo bo večer med vrtnicami zaočrožil v nepozabno glasbeno zgodbo. Vstop v rožni vrt bo prost, podroben program pa je na voljo na www.portoroz.si.

foto: Jaka Ivančič

PORTOROŽ PORTOROSE
& PIRAN & PIRANO
Dragulj Istre

V BENETKE S KATAMARANOM VSAKO SOBOTO IZ PIRANA

www.benetke.com

KODA ZA 25% POPUST:
OBALA25

05 674 71 60

rezervacije@benetke.com

Brezplačen avtobusni prevoz iz Portoroža, Lucije, Izole, Kopra in Ankarana

Občinski redarji: varuhi reda ali zgolj tisti, ki izrekajo kazni?

V SLOVENSKI ISTRI LETNO ZABELEŽIJO SKORAJ 50.000 KRŠITEV, NJIHOVO DELO PA SEGA OD NADZORA NAD PROMETOM DO VAROVANJA JAVNEGA REDA. A KLJUB ŠIRŠIM POOBLASTILOM OSTAJA VPRAŠANJE, ALI NJIHOVA VLOGA SLEDI PRIČAKOVANJEM IN POTREBAM LJUDI.

Občinski redarji sodijo med tiste javne uslužbenke, ki jih večina opazi šele takrat, ko jih na vetrobranskem steklu avtomobila pričaka »obvestilo«. Za mnoge so sinonim za kazni, nadzor in občutek, da jih nekdo »loví« pri vsakdanjih prekrških.

A njihova vloga je danes precej širša – in tudi bolj zapletena –, kot si jo običajno predstavljamo.

V zadnjih letih so se pooblastila občinskih redarjev razširila, njihove naloge pa so se raztegnile daleč preko nadzora nad parkiranjem. Na območju slovenske Istre, kjer štiri občine povezuje skupno medobčinsko redarstvo, to pomeni vsakodnevno delo v prostoru, kjer se prepletajo turizem, promet, lokalno življenje in vse večja pričakovanja po urejenosti prostora.

PROMET KOT VSAKDAN – A NE EDINA NALOGA

Čeprav zakon redarjem nalaga širok spekter nalog, praksa kaže precej jasno sliko: največ njihovega dela se še vedno odvija v prometu.

Podatki Medobčinskega redarstva Istre za leto 2025 kažejo, da so redarji obravnavali nekaj več kot 49.000 prekrškov, pri čemer največji delež še vedno odpade na področje mirujočega prometa. Največ primerov so zabeležili v Kopru, kjer so jih obravnavali več kot 24.000, sledijo Piran s skoraj 12.000, Izola z dobrimi 10.000 ter Ankaran z nekaj manj kot 3.000 primeri. Pomemben del njihovega dela predstavlja tudi samostojni nadzor hitrosti, zlasti v večjih urbanih središčih.

Promet pa je le najbolj viden del njihovega delovanja. Manj opazne, a nič manj pomembne so naloge v ozadju: skrb za varnost na javnih površinah, varovanje okolja, nadzor nad spoštovanjem občinskih odlokov ter zagotavljanje reda ob različnih prireditvah.

Kot poudarjajo v medobčinskem redarstvu, njihov delokrog zajema precej širši spekter nalog, kot se pogosto zdi na prvi pogled. Poleg nadzora prometa skrbijo tudi za varnost na občinskih cestah in javnih poteh, za red na rekreacijskih in

drugih javnih površinah, za varovanje okolja ter zaščito javnega premoženja, naravne in kulturne dediščine, hkrati pa sodelujejo tudi pri vzdrževanju javnega reda in miru.

SLOVENSKA ISTRA KOT POSEBEN PROSTOR

Delo redarjev v slovenski Istri ima dodatno dimenzijo. Gre za prostor, kjer se v poletnih mesecih število ljudi večkrat poveča, infrastruktura pa ostaja enaka.

Na Občini Izola opozarjajo, da turistična sezona prinaša občutno večjo prometno obremenitev, hkrati pa tudi nove izzive – od razmaha e-skirojev do nevarne vožnje z mopedi in vse večjega števila kolesarjev.

Podobno opažajo tudi v drugih občinah: turistični tokovi, tranzit proti Hrvaški, pomanjkanje parkirnih mest in dostava v mestnih jedrih ustvarjajo vsakodnevne situacije, kjer je redar pogosto prvi stik med pravili in realnostjo.

Ob tem se pojavljajo tudi manj očitni problemi – od prenočevanja na javnih površinah do vedenja, ki presega lokalne norme, kot je sprehajanje v kopalkah po mestnih ulicah ali hrup v poznih večernih urah. Čeprav vse te situacije niso vedno v neposredni pristojnosti redarjev, so pogosto prav oni tisti, ki jih prvi zaznajo.

MEJE, KI JIH POGOSTO NE POZNAMO

Kljub razširjenim nalogam pa ostaja ključna omejitev: občinski redarji niso policija.

Njihova pristojnost se konča pri prekrških. Ko gre za kazniva dejanja – kraje, nasilje ali vlome – mora postopek prevzeti policija. Prav tako redarji praviloma ne ukrepajo na

zasebnih zemljiščih, ki niso namenjena javni rabi.

Na Policijski upravi Koper poudarjajo, da na terenu praviloma ne prihaja do nesoglasij in da obe službi delujeta z istim ciljem – zagotavljanjem varnosti. Primerjave med njima pa, kot pravijo, niso enostavne, saj gre za različne sisteme z različnimi pristojnostmi.

POOBLASTILA, KI JIH SKORAJ NIKOLI NE UPORABIJO

Zanimiv paradoks redarstva so njihova prisilna pooblastila.

Zakon jim omogoča uporabo telesne sile, plinskega razpršilca in sredstev za vklepanje, a praksa v slovenski Istri kaže, da do tega ne prihaja. V celotnem obdobju delovanja medobčinskega redarstva prisilnih sredstev niso uporabili niti enkrat.

To odpira zanimivo vprašanje: ali so ta pooblastila zgolj formalna varovalka ali pa dokaz, da se redarstvo v praksi razvija v smeri nenasilnega nadzora.

POKLIC MED PRIČAKOVANJI IN REALNOSTJO

Eden največjih izzivov, ki jih izpostavljajo občine, ni povezan z zakonodajo, temveč z ljudmi.

Kadrovska stiska postaja vse bolj izrazita, zanimanje za poklic redarja pa ostaja nizko. Gre za delo, ki je pogosto izpostavljeno pritiskom javnosti, hkrati pa zahteva veliko prisotnosti na terenu in odločanja v konkretnih, včasih konfliktnih situacijah.

Občine zato poudarjajo potrebo po večji vidnosti redarjev, tudi peš ali s kolesom, ter večji vlogi preventive – od sodelovanja v prometnih akcijah do dela z mladimi.

Delo redarjev se sicer načrtuje z iskanjem ravnovesja med nadzorom in preventivo, pri čemer se pristopi prilagajajo letnim programom varnosti in konkretnim razmeram na terenu. V praksi to pomeni, da se redarji ne odločajo vedno za kaznovanje, temveč pogosto posegajo po opozorilih, zlasti pri manjših kršitvah, kjer varnost ni neposredno ogrožena. Pomemben del njihovega dela ostaja tudi sodelovanje v preventivnih akcijah, na primer na področju prometne varnosti, ter večja prisotnost na terenu, ki naj bi prispevala k večji vidnosti in posledično tudi večjemu občutku reda.

MED PERCEPCIJO IN REALNOSTJO

Kljub poudarku na preventivi ostaja percepcija javnosti precej enoznačna. Redarji so pogosto videni predvsem kot tisti, ki kaznujejo.

Tak pogled se deloma oblikuje tudi zaradi narave njihovega dela – večina ljudi jih sreča prav v trenutku, ko pride do kršitve. V pogovorih z občani se pogosto pojavljajo podobne misli: da so redarji najbolj vidni tam, kjer se izrekajo globe, in manj tam, kjer bi pričakovali več reda.

Gre za občutek, ki ni nujno vedno utemeljen, a kaže na pomemben razkorak med delovanjem sistema in njegovim do-

NATAŠA
FAJON

jemanjem.

Ob tem se odpira tudi vprašanje, ali so vse naloge, ki jih zakon predvideva za redarstvo, v praksi enakomerno zastopane. Medtem ko je nadzor prometa jasno v ospredju, ostajajo druga področja – kot so doslednejši nadzor javnega reda, večja prisotnost na problematičnih točkah ali širša preventivna vloga – pogosto manj vidna. Ne nujno zato, ker jih redarji ne bi opravljali, temveč zato, ker jih javnost težje zazna ali pa od njih pričakuje drugačen odziv.

KAM NAPREJ?

Občine ocenjujejo, da so pooblastila redarjev večinoma ustrezna, čeprav se pojavljajo tudi posamezne pobude za njihovo nadgradnjo, bolj kot širjenje pooblastil pa se kot ključno vprašanje kaže njihova uporaba.

Ali bodo redarji v prihodnje predvsem nadzorniki prekrškov ali pa aktivni soustvarjalci javnega prostora, je odvisno od ravnovesja med represijo in preventivo – pa tudi od pričakovanj, ki jih imajo do njih občine in prebivalci.

POKLIC REDARJEV NI PREPROST

Občinski redarji danes delujejo na presečišču pravil in vsakdanjega življenja. Njihova naloga ni enostavna: zagotavljati red v prostoru, kjer se interesi pogosto križajo.

Morda pa njihov največji izziv ni v tem, kaj smejo, temveč v tem, kako jih vidimo.

Dokler bodo v očeh javnosti ostajali predvsem simbol kaznovanja, bo njihova vloga težko razumljena v celoti – četudi se v praksi že dolgo spreminja.

Makro5

Z vami gradimo že več kot 30 let.

tuš SUPERMARKET KOPER

NE SPREGLEJ!

V MAJU VSAK TEDEN
GRATIS IZDELEK
ob nakupu nad 20 €.

Obišči nas že danes!

POPUST TAKOJ 25% ZA IZDELEK PO VAŠI IZBIRI

SREDA, 6. 5. 2026

POPUST TAKOJ 30% ZA 1 NEŽIVILSKI IZDELEK PO VAŠI IZBIRI

OD SREDE, 6. 5., DO SOBOTE, 9. 5. 2026

2 090003 278412

tuš klub

Kupon velja v Tuš supermarketu Koper za nakup enega kosa posameznega izdelka, pri tehtanih izdelkih pa za eno vrsto blaga, največ do 5 kg. Kupon se ne seštevava z drugimi popusti in je unovčljiv le enkrat. Celotni splošni pogoji so dostopni na <https://www.tus.si/splosni-pogoj-koper/>

2 090003 278429

tuš klub

Kupon velja v Tuš supermarketu Koper za nakup enega gospodarnjskega, tekstilnega, tehničnega izdelka ali igrače. Kupon se ne seštevava z drugimi popusti in je unovčljiv le enkrat. Celotni splošni pogoji so dostopni na <https://www.tus.si/splosni-pogoj-koper/>

ATTIVITÀ DELLE CAN COSTIERA E COMUNALI

ATTIVITA' DEL DEPUTATO CNI AL PARLAMENTO DI LUBIANA E DELLE CAN

Dopo le elezioni politiche di marzo, le ultime settimane sulla scena politica slovena sono dedicate alle consultazioni dei partiti per la formazione del nuovo governo. Ai colloqui informali tra i vari schieramenti, ha fatto seguito una prima tornata di consultazioni ufficiali con la Presidente della Repubblica, Nataša Pirc Musar. Nelle sale del Palazzo presidenziale ha accolto i leader delle forze politiche elette alla Camera di Stato. Il giro di consultazioni è stato completato dal colloquio con i rappresentanti della Comunità nazionale italiana, Felice Ziza e ungherese, Ferenc Horvath. "Ritenevamo che la nomina del premier incaricato di formare il nuovo esecutivo fosse possibile già entro aprile. Le posizioni espresse alla Presidente lasciano intendere che non esistono ancora coalizioni abbastanza solide per garantire i 46 voti necessari prima all'elezione del primo ministro e poi del suo gabinetto" ha puntualizzato il deputato Ziza al termine

delle consultazioni. "Si va in ogni caso verso la composizione di una compagine di centro-destra. Dovrebbe poter garantirsi 43 voti da Partito democratico, Nova Slovenia e Democratici di Logar e avere l'appoggio esterno del partito Resnica. Le sinistre si stanno profilando come forze d'opposizione e l'ipotesi di elezioni anticipate immediate non sempre credibile. Seguirà ora una pausa di riflessione e poi si procederà a nuove consultazioni. I deputati delle Comunità nazionali in base ad una prassi ben consolidata, non intendono votare alcuna compagine governativa, tanto meno fungendo da ago della bilancia. Siamo, però, disposti a collaborare con la coalizione che si formerà alla Camera nell'interesse dei diritti delle due etnie. Era auspicabile che almeno il premier incaricato fosse già stato eletto, ma dovremo avere ancora pazienza e seguire con attenzione gli sviluppi della situazione" ha concluso il dott. Ziza.

€

LA CNI A COLLOQUIO CON LA GARANTE DEI DIRITTI CIVILI DELLA SLOVENIA

La Garante dei diritti civili della Slovenia, Simona Drenik Bavdek, ha svolto una visita istituzionale a Capodistria, nell'ambito delle sue frequenti sedute fuori sede per facilitare gli incontri con i cittadini. Tra i numerosi impegni della giornata la consultazione con i rappresentanti della Comunità Nazionale Italiana (CNI). Nel corso del cordiale colloquio a Palazzo Gravisi, sono emerse alcune delle principali criticità che interessano la minoranza italiana nella regione costiera. In particolare, i rappresentanti CNI- il presidente della CAN Costiera Alberto Scheriani, affiancato dai presidenti delle CAN di Capodistria, Roberta Vincoletto, di Pirano, Andrea Bar-

tole e di Ancarano, Linda Rotter Pribac, hanno evidenziato difficoltà nell'attuazione concreta del bilinguismo, soprattutto nei settori dell'istruzione, della sanità e nei rapporti con la pubblica amministrazione. Un tema particolarmente sentito riguarda anche la disponibilità di contenuti radiotelevisivi in lingua italiana, ritenuti in diminuzione, nonché la mancanza di risposte adeguate da parte delle istituzioni competenti alle richieste avanzate dalla comunità. È stata inoltre sottolineata la carenza di personale qualificato con una buona conoscenza della lingua italiana, problema che incide in modo significativo sulla qualità dei

servizi pubblici. La Garante ha ascoltato le segnalazioni e ha ribadito l'importanza della tutela dei diritti delle minoranze, sottolineando la necessità di un'applicazione effettiva delle norme sul bilinguismo e di un dialogo costante tra istituzioni e comunità locali. L'ombudsman ha conferito ancora con i vertici delle istituzioni statali dove si riscontrano criticità

in campo sociale e quindi nel rispetto dei diritti civili. La situazione nel capodistriano è stata spiegata dal Centro di assistenza sociale di Capodistria, dalla stazione di polizia locale, dal Comune e dalla Comunità autogestita della nazionalità italiana. Il momento centrale è stato dedicato ai colloqui individuali con cittadini, che hanno presentato problematiche personali ritenute legate a possibili violazioni dei propri diritti. Tra di loro anche appartenenti alla Comunità nazionale italiana.

CORI DI PRIMAVERA- RASSEGNA DEI CORI DELLE SCUOLE ELEMENTARI ITALIANE

All'Auditorio di Portorose si è svolta la terza edizione della rassegna "Cori di Primavera", un evento dedicato alla musica corale giovanile che ha visto la partecipazione entusiasta di oltre 170 alunni delle scuole elementari con lingua d'insegnamento italiana della costa. La manifestazione, organizzata dalla scuola elementare "Vincenzo e Diego de Castro" con il sostegno del Comune e della Comunità Nazionale Italiana di Pirano, si conferma un appuntamento importante per la valorizzazione della cultura e della lingua italiana nel territorio. Sul palco si sono alternati cori provenienti da Capodistria, Isola e Pirano, offrendo al pubblico una serata ricca di emozioni,

armonie e talento. Le giovani "ugole d'oro" hanno dimostrato grande impegno e passione, trasformando l'evento in una vera festa della musica e della condivisione. Oltre all'aspetto artistico, la rassegna rappresenta anche un momento educativo e sociale: il canto corale favorisce la collaborazione tra studenti, rafforza il senso di comunità e contribuisce alla crescita culturale delle nuove

generazioni. In un contesto come quello di Portorose, crocevia di culture e lingue, iniziative come i Cori di Primavera assumono un valore ancora più significativo, promuovendo identità, tradizione e dialogo attraverso la musica- hanno scritto gli organizzatori. Commenti molto positivi sono giunti dalle scuole partecipanti, come la Dante Alighieri di Isola. Sulla loro pagina web hanno rilevato come il coro della scuola abbia partecipato con entusiasmo alla rassegna. L'auditorio di Portorose gremito di pubblico, ha fatto da cornice a un pomeriggio ricco di musica ed emozioni. I nostri bambini sotto la direzione dei maestri Eleonora Matijašič e Nicola Štule si sono esibiti con grande impegno e gioia, proponendo un repertorio vario e coinvolgente: dalle intramontabili canzoni dello Zecchino d'Oro, ai brani del loro maestro, fino ad alcune melodie della musica leggera italiana. La manifestazione si è rivelata un momento di condivisione e crescita, in cui i giovani cantori hanno potuto esprimere il proprio talento e vivere un'importante esperienza di collaborazione e amicizia. È stata davvero una bella serata, che ha lasciato nei partecipanti e nel pubblico un ricordo positivo e tanta voglia di continuare a fare musica insieme- hanno affermato a Isola.

CAN ISOLA- SUCCESSO PER IL CONCORSO DI LETTERATURA E ARTI FIGURATIVE

Palazzo Manzioli ha ospitato alla metà di aprile la cerimonia di premiazione per i partecipanti al Concorso di letteratura e arti figurative- iniziativa culturale

di lunga tradizione in seno alla CNI e alla Città di Isola. Organizzato dalla Comunità Autoge-

stata della Nazionalità Italiana comunale, è giunto alla 25esima edizione e coinvolge bambini e ragazzi delle scuole locali (ita-

liane e slovene) nell'intento di promuovere la lingua italiana tramite la scrittura e l'espressione artistica. La commissione selezionatrice, presieduta da Marino Murel, ha stilato le graduatorie delle varie categorie, aprendo poi al pubblico l'esposizione dei lavori premiati. Hanno partecipato le Scuole elementari italiana Dante Alighieri e slovena Vojka Šmuc, la scuola media "Pietro Coppo" e quella materna

"L'Aquilone". Numerosi riconoscimenti ai bambini della scuola materna. Per le altre categorie si sono distinti Vasja Hlaj, per la sezione di prosa e poesia delle classi III, IV e V, Sofia Radovac per le classi VI, VII, VIII e IX delle elementari, e Tian Ferlin per la Scuola media "Pietro Coppo". Per la scuola Vojka Šmuc il primo premio è stato assegnato a Eva Božičič, mentre tra i più piccoli delle prime classi della scuola ele-

mentare si è distinta Sofia Mustur. La serata culturale è stata impreziosita da una lettura scenica sul tema dell'arte, proposta da Michele Fatigato, presidente della Comunità degli Italiani "Dante Alighieri" di Isola, e da Massimo Seppi, responsabile del gruppo di filodrammatica, contribuendo a creare un clima di festa, offrendo un ulteriore spunto per valorizzare lingua e cultura italiane.

CNI CAPODISTRIA- FESTEGGIAMENTI PER LA BEATA VERGINE DELLE GRAZIE

La terza domenica di Pasqua raduna tradizionalmente a Semedella i capodistriani per rendere omaggio alla loro Beata Vergine delle Grazie, presso il piccolo santuario dedicato alla Madonna. La storia torna indietro di quasi quattro secoli (l'anno prossimo saranno ricordati esattamente 400 anni dall'edificazione del luogo di culto) e alla terribile epidemia di peste che dimezzò la cittadina. Con una supplica alla Madonna fu bloccata la scia di morte e gran parte delle vittime furono tumulate proprio a Semedella, dove oggi sorge la Chiesa e soprattutto

furono collocate per decenni le autorimesse della locale azienda trasporti, con nessun rispetto per il camposanto. Ufficialmente nel 19esimo secolo fu spostato a San Canziano in seguito all'editto Napoleonico che vietava le sepolture vicine ai centri abitati, ma molte salme rimasero lì. Dai racconti degli anziani che lavorarono nei garage emergono gli scheletri che venivano ritrovati quando si decideva di effettuare scavi. I capodistriani rimasti e quelli spinti dall'esodo lontani dalle loro case continuano a ricordare con grande affetto la Beata Vergine delle Grazie, co-

llocata per devozione ed importanza subito dopo la Festa patronale di San Nazario. Vasta partecipazione ai riti religiosi e alla sagra paesana, organizzata sul sagrato della Chiesa. Molte le autorità presenti come la Console generale d'Italia, Simona Ciuffoni, il deputato Felice Ziza e il vicesindaco Mario Steffè. La Santa Messa è stata officiata da don Primož Krečič, parroco di Capodistria. La liturgia è stata accompagnata del coro Schola Cantorum di Vedelago.

Vrt, ki uspeva: kako začeti letošnjo sezono

Kaj večina vrtničarjev naredi narobe že na začetku sezone

Pomlad je pravi čas za nov začetek na vrtu, a mnogi vrtničarji hitro ugotovijo, da danes vrtnarjenje zahteva več kot le sajenje. Kljub trudu se pojavijo suša, bolezni ali škodljivci, pridelek pa pogosto ni tak, kot smo si ga želeli, kar lahko hitro vzame začetno motivacijo. »Uspešen vrt ni stvar sreče, temveč razumevanja tal, rastlin in razmer,« poudarja Andrej Skrt iz Agrarie Koper. Zato je pomembno, da se vrta lotimo premišljeno že na začetku sezone, saj lahko z dobrimi odločitvami pravočasno preprečimo številne zaplete in si prihranimo veliko dela kasneje. Smiselno je začeti pri osnovah z nekaj ključnimi priporočili, ki jih izpostavlja. Ta pomagajo vrtničarjem, da se izognejo najpogostejšim napakam, bolje razumejo svoj vrt in sezono začnejo bolj samozavestno.

7 PREPROSTIH KORAKOV DO VRTA, KI USPEVA

Začnite pri tleh

Dobra zemlja je osnova vsakega vrta. Kompost izboljša rodovitnost, strukturo tal in zadrževanje vode, zato rastline lažje rastejo in bolje izkoristijo hranila.

Sadike izberite glede na lego

Plodovke, kot so paradižnik in bučke, potrebujejo veliko sonca, medtem ko solata in špinaca dobro uspevata tudi v delni senci. Pri izbiri bodite pozorni, da so sadike močne in zdrave.

Zalivajte redkeje, a temeljito

Pogosto zalivanje z majhnimi količinami vode povzroči plitve ko-

renine. Bolje je zalivati manj pogosto, vendar takrat temeljito, da voda prodre globlje v tla.

Uporablajte zastirko

Zastirka pomaga zadrževati vlago, zmanjšuje rast plevela in dolgoročno izboljšuje kakovost tal. Hkrati ščiti tla pred pregrevanjem in izsuševanjem.

Ne sadite vedno istega na isto mesto

Kolobarjenje preprečuje izčrpanje tal, zmanjšuje pojav bolezni in prispeva k bolj zdravemu vrtu. S tem ohranjamo ravnovesje v tleh in izboljšamo pridelek.

Uporablajte naravna sredstva proti škodljivcem

Zdrave rastline in pravilna nega so najboljša preventiva. Po potrebi posežite po naravnih pripravkih, ki so prijaznejši do okolja in koristnih organizmov.

Najboljše iz Istre

Opazujte svoj vrt

Rastline hitro pokažejo, ali jim nekaj ne ustreza. Z rednim opazovanjem lahko težave pravočasno odpravite in preprečite večje izgube.

Uspešen vrt je vedno rezultat razumevanja, opazovanja in pravih odločitev ob pravem času. Kot poudarja Andrej Skrt, se največ napak na vrtu zgodi prav na začetku, ko podcenimo pomen tal, izbere sadik in prvih korakov.

»Vrt vam zelo hitro pokaže, ali delate prav ali ne. Če ga opazujete in razumete, vam bo to tudi povedal,« dodaja Andrej Skrt. Začetek sezone je tako ključni trenutek, ko lahko z nekaj dobrimi odločitvami postavite temelje za vrt, ki ne bo le obrodil, ampak vam bo skozi celo sezono tudi vračal občutek zadovoljstva.

NOVA
ELEKTRIČNA
TOYOTA C-HR+

OD 26.790 € Z VKLJUČENO SUBVENCIJO | JAMSTVO NA BATERIJO DO 1.000.000 KM

V posebno ponudbo je vključen popust na vozilo iz zaloge v višini 1.000 €, bon za Toyota financiranje v višini 1.000 €, bon za Toyota zavarovanje v višini 1.000 € in Borzen subvencija v višini 7.200 €. Subvencijo mora kupec vozila pridobiti sam. Povprečna poraba za vozila Toyota C-HR+: od 13,4 do 15,7 kWh/100 km in emisije CO₂: 0 g/km. EV doseg (WLTP kombinirana): od 456 do 609 km. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. V okviru jamstva zagotavljamo, da kapaciteta pogonske baterije v obdobju 8 let ali do 160.000 km (kar nastopi prej) ne pade pod 70 %. Jamstvo do 1.000.000 km se nanaša tako na znižanje kapacitete kot tudi na morebitno okvaro baterije. Jamstvo na pogonsko baterijo velja do 1.000.000 km oziroma do 10 let (kar nastopi prej, prvo leto neomejena kilometina). Slika je simbolična. Več na toyota.si.

AVTO CENTER JEREB | 051 233 101 | 051 682 666

Tinkara Tinta

ZNANSTVENICA, KI RAZISKUJE MIKROORGANIZME V MORJU. ZAPOSLENA JE NA MORSKI BIOLOŠKI POSTAJI PIRAN NACIONALNEGA INŠTITUTA ZA BIOLOGIJO. PRED SKORAJ TREMI LETI JE BILA DEL RAZISKOVALNE SKUPINE NA LADJI V TIHEM OCEANU OB SREDNJI AMERIKI, KI JI JE USPELO DOKAZATI, DA JE POD GLOBOKOMORSKIMI VRELICI NA OBMOČJU PODVODNEGA VULKANA ŽIVLJENJE. LANI PA JE BILA NA RAZISKOVALNI ODPRAVI ČEZ ATLANTIK, KJER JE PREUČEVALA INTERAKCIJE MED MEDUZAMI IN MORSKIMI MIKROORGANIZMI.

V zadnjih treh letih ste sodelovali pri dveh zelo pomembnih raziskovalnih projektih, v Tihem oceanu in na Atlantiku. Kako sploh prideš na tako odpravo? Najbrž ne po državnem ključu? Strokovne odprave zahtevajo strokovne reference.

V času svoje kariere sem veliko delala v tujini. Med doktoratom na Švedskem, potem v Ameriki na podoktorskem projektu v sklopu moje Fulbrightove štipendije, dve leti zatem pa v Avstriji v sklopu štipendije Marie Skłodowska-Curie. Poznam znanstvenike s svojega področja po vsem svetu ...

Ampak Morska biološka postaja v Piranu je vaš dom?!

Na Morsko biološko postajo Piran sem se vedno vračala, kljub temu pa sodelujem z veliko mrežo ljudi z vsega sveta na področju, s katerim se ukvarjam. Na obe odpravi so me povabili nekdanji sodelavci z Univerze na Dunaju v Avstriji. Na prvo odpravo, v Tihi ocean, sem bila povabljen skupaj s sodelavcem Tihomirjem Makovcem, in sicer s strani prof. dr. Monike Bright, ki pri

nas na Morski biološki postaji že vrsto let občasno znanstveno gostuje. Sodelavec Tihomir Makovec ji je več let pomagal pri razvoju opreme za nastavljanje eksperimentov pod morsk gladino, potem pa je iskala še nekoga, ki bi v sklopu odprave izvajal mikrobiološki del načrtovanih raziskav. In tako je povabila mene. Na drugo raziskavo pa me je povabil moj nekdanji vodja z Univerze na Dunaju, prof. dr. Gerhard J. Herndl, ki je vodilni raziskovalec na področju globokomorske mikrobiologije na svetu. Z njim že dolgo raziskovalno sodelujeva, zdaj že pri drugem projektu sheme WEAVE med Avstrijo in Slovenijo, ki omogoča sodelovanje vodilnih znanstvenikov pri temeljnih raziskavah med različnimi evropskimi državami. Oba projekta sta na temo interakcij med meduzami in mikroorganizmi, s čimer se primarno ukvarjam. Znanost ceni kakovostne raziskave in ljudje želijo sodelovati s tistimi, ki izvajajo dobre raziskave ter objavljajo pomembne rezultate, zato so taka vabila na neki način

poklon in priznanje tvojemu delu. Slovenija ni velesila v morsk mikrobiologiji, a smo v tujini prepoznani in vedno pogosteje nas vabijo k sodelovanju pri projektih, po novem pa tudi na raziskovalne odprave po oceanih.

Ko greš na take odprave, kot sta bili zadnji dve, na kaj vse se moraš pripraviti, kaj te tam čaka, kako tam poteka delo? Ne predstavljam si preživeti več ur pod vodo, že filme o dogajanju na podmornicah sem težko gledala.

Saj jaz nisem tista, ki je pod vodo. V preteklosti so se v globoko morje s podmornicami spuščali raziskovalci, da bi opazovali življenje v tem okolju in vzorčili. Vodja odprave, na kateri sem bila v Tihem oceanu, je bila na primer 13-krat na globini 3.000 metrov, če se ne motim. Če je na odpravi podmornica, pridejo na vrsto za potop vsi raziskovalci in velikokrat si to tudi želijo. Jaz pa bi, moram priznati, imela s tem kar nekaj težav. Odprava, na kateri sem bila, je imela robota, s katerim smo vzorčili v globokem

morju. To so robotsko upravljana vozila na daljavo, na krovu pa so piloti, ki ta vozila usmerjajo, in na svetu jih ni veliko, ki opravljajo ta zahteven poklic. Zraven pilota je vedno znanstvenik, ki spremlja celoten potop, ker so oni tisti, ki odločajo, kaj se bo vzorčilo. Se pravi: poberite ta organizem, onega, to vodo in tako naprej. Ni pa to edina težka stvar na odpravah. Tudi če ni podmornice, že samo bivanje zahteva pogum. Raziskovalna plovila plujejo po oceanih, tudi po najzahtevnejših vodah na svetu, vreme je lahko zelo slabo. Na letošnji odpravi smo na primer pred orkanom pete stopnje Erin bežali čez cel Atlantik, okoli nas so bile med Islandijo in Grenlandijo ledene gore, najvišji val je meril sedem metrov, hitrosti vetra pa so bile velike. Vsak dan na barki stane zelo veliko, zato delaš tudi v takšnih pogojih.

Koliko vas pa je na takih barkah?

V Tihem oceanu nas je bilo okoli 60, na Atlantiku pa 25, skupaj s posadko. Prva barka je bila dolga 110 metrov, druga 66. Tam si brez družine in to je zame hudo. Moja hči ima 11 let in vedno sem

v precepu. Kot raziskovalka si želim teh izkušenj, da grem iz svoje cone udobja, ker me je, priznam, strah marsičesa. Moja družina in prijatelji morajo spremljati moja sporočila strahu sredi noči ob valovih, vremenu – groza ... Prepletata se bojazen, kaj se dogaja doma, in navdušenje, da si tam. Ni veliko ljudi, ki to doživi. Lani poleti sem šla do polarnega kroga, videla ledene gore, bežala pred orkanom. In delala raziskave, ki si jih že dolgo želim.

Kaj pa pravi hčerka?

Ko sem šla prvič, je bila hčerka stara osem let. Na to, da grem, sem jo dobro pripravila. Po nasvetu kolegice iz tujine – hvala, Griet Neukermans – sem ji dala kalendar, odštevali sva dneve, za vsak konec tedna je dobila majhno darilce, ki je bilo skrito nekje doma. Ta čas šestih tednov sva razbili na vikende, koliko sobot je še do moje vrnitve. Lani je bilo že lažje, ker je bila dve leti starejša. Sva pa tokrat imeli slabši internet in manj časa, da bi se lahko videli. Internet se na raziskovalni odpravi zakupi in primarno uporablja za raziskave. Nazadnje mi je hčerka rekla, da grem lahko vsako drugo leto. Ko sem ji povedala, da grem letos spet za 14 dni, je najprej vprašala, s kom grem, ker pozna vse moje sodelavce. Ko sem povedala, da grem s kolegom Mauroom Cellussijem iz italijanskega inštituta OGS, je rekla: »Aha, on je pa v redu. Če greš samo za 14 dni, potem pa lahko greš.« Gremo namreč na Jonsko morje, ki ni tako daleč. Malo se ji tudi fino zdi, da ima tako mamo.

O tem pa ne dvomim. Kako pa ji razložite, kaj delate? Kaj pomeni raziskovati na barki?

Primarno se ukvarjam z morskimi mikroorganizmi, torej z organizmi, ki jih ne vidimo s prostim očesom, natančneje z bakterijami, ki živijo v morju. V vsakem mililitru morja je približno milijon bakterij. Če si predstavljamo: površino našega planeta v približno 70

BOJANA
LESKOVAR

odstotkih pokrivajo oceani, to je približno 95 odstotkov biosfere, povprečna globina oceanov pa je 4 tisoč metrov. Koliko bakterij je to?! Mikroorganizmi živijo povsod: na površju oceanov, čisto na dnu, so pristoživeči ali pritrjeni na delce organske snovi oziroma na druge organizme, torej kot mikrobiom. Zato kljub svoji majhnosti zaradi svoje številčnosti predstavljajo največji delež biomase organizmov v morju in opravljajo izjemno pomembno delo.

Na primer: rastlinski mikrobni plankton v procesu fotosinteze veže CO₂ iz atmosfere in ustvarja organsko snov. Približno tako kot na kopnem to počnejo kopenske rastline. Ti mikroorganizmi tako prispevajo približno 50 odstotkov k primarni produkciji na svetu. Bolj preprosto: 50 odstotkov prispeva morje in 50 odstotkov gozdovi. Potem ta organska snov v morju v različnih procesih razpade, organizmi odmirajo in postanejo hrana za večje organizme, na koncu pa tudi za bakterije, ki razgrajujejo to organsko snov in jo predelajo nazaj do osnovnih gradnikov, torej do anorganskih hranil. Na ta način jih vrnejo v okolje, da jih lahko drugi organizmi uporabijo za svojo rast.

V morju svetloba prodre približno do 200 metrov, zato pod to mejo ne živijo organizmi, ki so od nje odvisni, in ne potekajo procesi, ki jo potrebujejo. Najprej imamo cono somraka, potem pridemo v popolnoma temno morje, ki je največji habitat na našem planetu – v tem svetu kraljujejo bakterije. Organsko snov, ki potone pod globino 200 metrov, kot sneg oziroma morsk sneg, razgradijo bakterije, nekaj te snovi pa »zbeži« in potone tudi pod globino 1000 metrov, pod cono somraka. Tam se procesi bakterijske razgradnje upočasnijo, saj je hranil manj in temperatura nizka. Ocenjuje se, da se organska snov, ki prispe do teh globin, uskladišči tudi do 1000 let. Temu mehanizmu pravimo biološka ogljična črpalka in ocenjuje se, da se na ta način v oceanih uskladišči tudi do 30 odstotkov antropogeno proizvedenega CO₂ iz atmosfere.

Vendar ta proces in dejavnike, ki nanj vplivajo, slabo razumejo – kateri mikroorganizmi in na kakšen način razgrajujejo to organsko snov, kakšne so posledice njihovega delovanja, kolikšen delež organske snovi se ne razgradi in se zato uskladišči. Mikrobiologi, ki se ukvarjajo z razumevanjem tega mehanizma, moramo zato tudi v globoko morje. Zato, da tam, kjer se to dogaja, vzamemo vzorce.

Primarno se sicer ukvarjam z obalnimi ekosistemi in se osredotočam na meduze kot vir hranil in gostiteljski organizem za morske mikroorganizme. Vendar se v zadnjih letih pomikam v oceane, saj predpostavljamo, da meduze oziroma organska snov meduznega izvora predstavljajo pomemben, a spregledan člen v procesih biološke ogljične črpalke. Meduze niso pogoste samo v priobalnih ekosistemih, temveč živijo v zelo različnih habitatih in so zelo pogoste tudi na odprtem morju. Med raziskovalnimi odpravami z robotskimi plovili v globine oceanov vidimo, da so tudi v zelo globokem morju ...

Brez svetlobe.

Meduze potujejo sem in tja, včasih se po vodnem stolpcu premikajo tudi po 300 metrov gor in dol. Ko odmrejo, predstavljajo zelo hranljiv vir organske snovi, ki potone tudi pod globino 200 metrov, ena od hipotez pa je, da tam pomembno prispevajo kot vir ogljika za mikroorganizme. Z razumevanjem interakcij med organsko snovjo meduz in bakterijami se ukvarjam zato, da bi bolje razumeli te odnose – kateri mikroorganizmi razgrajujejo meduze, na kakšen način in kako hitro. Ponavadi me ljudje sicer bolj sprašujejo o meduzah kot o bakterijah, ker so meduze bolj fotogenične, za bakterije pa potrebuješ mikroskop.

Kako poteka dan raziskovalca

na ladji? To se mi zdi tudi sociološki fenomen: kako preživiš šest tednov na ladji z omejenim številom ljudi, ki niso nujno najbolj simpatični in tebi pisani na kožo. Kakšen izziv je to za vas? Prideš na ladjo in potem?

Pred tem je zelo veliko načrtovanja. Te raziskave se ne zgodijo od danes na jutri, vsaj eno leto prej veš, da boš šel na tako odpravo. Včasih tudi več. Ljudi, ki bodo s tabo na krovu, spoznaš že prej, na sestankih, prek spleta se dogovarjamo, kdo bo kaj delal, kakšni eksperimenti se bodo izvajali, nabaviti je treba kemikalije in ves material ter ga poslati na ladjo nekaj mesecev prej, odvisno od tega, v katerem pristanišču je. Vse je natančno dorečeno, še preden greš na krov.

Ko si enkrat na krovu, ni veliko prostora za napake. Doma sicer vse vadiš, izvajaš pilotne eksperimente, ker nočeš priti v situacijo, da si na krovu in ugotoviš, da ti nekaj manjka ali ne deluje. Vedno imaš tri rezervne načrte, če kaj ne bo delovalo, priložnost pa moraš izkoristiti.

Čez nekaj časa to postane rutina, dan je dnevno enak. Lani poleti je bilo takole: zbudil si se ob 6.15 zjutraj, se toplo oblekel, ker si bil v polarnem krogu, pozajtrkoval in čakal. Vsaj dve uri prej so bili že na delu člani po-

sadke, ki so bili zadolženi za spuščanje vzorčevalnikov za zajem vzorcev v globokem morju. Gre za poseben vzorčevalni sistem, ki se ga programira na določeno globino, na poti navzgor pa se že dan prej določi, na katerih globinah se bo vzorčevalnik zapiral in jemal vzorce vode. Torej: dan prej smo že imeli sestanek in raziskovalni vodja barke, ki je po pomembnosti takoj za kapitanom, je določil, kdo bo dobil koliko vzorca in zakaj. Razdeli vodo, ki pride na krov, in zjutraj čakamo, da pride. Znanstveniki pridemo vsak s svojimi posodami, natočimo vodo – govorim za mikrobne oceanografe – in odidemo v svoj laboratorij. To je največkrat poseben kontejner, opremljen za raziskovalno delo na krovu plovila.

Potem sledi nekaj ur neprekinjenega dela, do zvonca za kosilo, poješ in se vrneš na delo. Pogosto to ni osemurni delovnik, ljudje delajo dolgo v noč, seveda tudi vse vikende. S temi ljudmi se potem srečuješ na sestankih, kongresih ... biti skupaj na barki je vez, ki traja. So pa tudi neprijetne plati takšnega dela. Nekateri ljudje se slabo počutijo, predvsem v prvih dneh – največkrat zaradi morske bolezn, še posebej če naletiš na ciklone. Na zadnji odpravi smo jih srečali tri in sodelavki je bilo slabo kar dva tedna skupaj. Pomagamo si med sabo, narediš kaj namesto drugega, nekdo drug naredi kaj zate. Hkrati pa zelo pogrešaš družino, veliko se pogovarjamo o otrocih. Za pogovor je veliko časa, zlasti zvečer, ker ni televizije in ni interneta. Posadka pa živi po svoje.

Kakšni pa so odnosi med znanstveniki in posadko?

Zdaj se veliko govori o spolnem nadlegovanju in nepriernem obnašanju, v preteklosti naj bi bilo tega kar veliko, ali pa so to le govorice, ker je bila posadka večinoma moška, znanstvenic pa malo. Zdaj je to zelo drugače, bolj razmejeno, in vsi so zelo pazljivi, ko gre za medosebne odnose. Ponavadi sta organizirani eno do dve druženi, kakšna zabavna igra, prepoznavanje glasbe, imeli smo zabavo z žarom na krovu. Alkohol pa: ali ga sploh ni, to se imenuje suha barka, ali pa je omejen na dan, ko so zabave. Recimo dve manjši pivi, ki ju ima kapitan pod ključem in ju razdeli. Razen na nemških barkah, kjer naj bi bilo alkohola v neomejenih količinah – vsaj tako pravijo.

Kakšni sta bili ti dve zadnji barki, o katerih se pogovarjava?

Prva je bila barka Falkor (too) Schmidt Ocean Instituta, neprofitne organizacije, katere ustanovitelj in financer je nekdanji direktor Googla Eric Schmidt, ki financira tudi znanstvene odprave. Kapitan je bil Nemeč, častnika Anglež in Škot, posadka pa vse od Italijanov in Filipincev do Japoncev. Med znanstveniki pa nas je bilo tudi deset narodnosti: Nemci, Avstrijci, Italijani, Nizozemci ... Lani pa v glavnem Avstrijci in Nemci, pa tudi Japonka, Kitajka, Slovenka, posadka pa nizozemska, ker je bila barka od nizozemskega kraljevega inštituta.

A se je tudi vam kdaj pokvaril WC, tako kot na vesoljski ladji Artemis?

O ja, v kabinah. In sledi intimen trenutek, ko pokličeš na most in poveš, da je WC pokvarjen. Prosim, pridite. Ob tem vedno rečem: robota smo poslali na Mars, OneDrive dokument online in offline pa nima istih fontov ...

Vaša odprava v Tihem oceanu je odkrila nekaj zelo pomembnega. Kaj pravzaprav?

Vodja odprave je vse življenje raziskovala sistem podvodnih vulkanov, vulkanske verige na dnu oceanov, kjer se stikajo plošče in prihaja do izbruhov, tam pa se potem vzpostavi ekosistem. Zelo raznolik. Globokomorski črvi cevkarji, dolgi tudi do enega metra, in podobni organizmi se razmnožujejo z ličinkami. Te se v vodi razpršijo, se nekam pritrldijo in zrastejo. Ličink teh črvov v vodnem stolpcu niso nikoli našli, zato so se spraševali, od kod pride to življenje. Hipoteza vodje odprave je bila, da so ličinke pod dnom, pod skorjo. Da so tam sistemi prostorov, tunelov, po katerih gredo ličinke na drugo mesto.

Zasnovala je zelo zapleten eksperiment, s katerim naj bi dokazali, da ličinke prihajajo izpod dna. Ker to ni delovalo, so znanstveniki in piloti robotov začeli zelo intenzivno sodelovati. Vodja pilotov je predlagal, da zarežejo v morskno dno, dvignejo skorjo in pogledajo, kaj je v njej. S pomočjo robotskih rok so nato dejansko uspeli »odpreti« morskno dno kot konzervo in v vzorcih našli ličinke. Tako je bilo prvič pokazano, da gre za habitat, v katerem živijo tudi višji organizmi; za mikroorganizme smo to že vedeli. Na ladji smo videli trenutek, ko se je skorja odprla in so raziskovalci, ki so na tem projektu

delali 40 let, začeli kričati. Takoj smo vedeli, da je to velik dosežek, nekaj, česar ne doživi vsak dan in ne doživi vsak raziskovalec. Članek o tem je imel ogromen doseg, več kot 500 objav v različnih uglednih medijih.

Dokazali ste, da je tudi globoko v morju, na dnu oceana, pod skorjo, življenje.

To je 2500 metrov globoko, vsakih deset metrov se pritisk poveča za eno atmosfero in tam spodaj je čista tema.

So potem črvi beli?

Ne, ne, rdeči, rdečkasto rožnati, vmes so bele hobotnice, bele ribe, tudi nekaj rumenih – barve so torej prisotne kljub temi. Življenje je tam mogoče zaradi bakterij, saj ustvarjajo organsko snov, ki omogoča preživetje tudi drugim organizmom.

Kako pa ugotovijo, da se kaj okoli njih dogaja, če ne vidijo?

Gre za zaznavanje kemikalij, tudi bakterije delujejo na ta način. Zaznajo, da je neka spojina tam, in gredo tja.

Je to začetek vrste raziskav, ki imajo nek konec? Nek cilj?

Ja, ljudje vedno želijo vedeti, kaj bomo imeli od tega. Gre za temeljno znanost, ki mora raziskovati brez vnaprej določenega cilja. V preteklosti so nastajale številne takšne raziskave, za katere takrat nismo vedeli, da bodo imele velik pomen za naše vsakdanje življenje. Ljudje so raziskovali iz radovednosti in pogosto prišli do prelomnih odkritij – na primer penicilina. Podobno so raziskovalci dolga leta spremljali temperaturo morja ali posamezne skupine organizmov, čeprav širša javnost ni videla neposredne koristi. Danes pa prav zaradi teh podatkov razumemo, kako se življenjske razmere in organizmi spreminjajo zaradi podnebnih sprememb. Razumevanje življenja v ekstremnih okoljih pa ostaja ključno in vedno znova odpira nova vprašanja.

In želite vedeti, kaj bomo imeli od tega? Na primer: iz takšnih okolij poskušajo razviti nove skupine antibiotikov. Razumevanje raznolikosti teh sistemov pa je pomembno tudi zaradi vse večjih interesov za izkoriščanje morskega dna, ki je bogato s kovinami. Trump je na primer dovolil, da se začnejo izvajati »iskopi« redkih kovin na morskem dnu tudi v zavarovanih območjih. Zaradi velikega števila elektronskih naprav potrebujemo določene kovine in eden zadnjih neizkoriščenih virov je morje. Razvoj robotov, ki lahko kopljejo po morskem dnu, poteka, podjetja, ki se s tem ukvarjajo, pa financirajo tudi znanost, da bi razumeli, kaj

lahko izgubimo in kaj lahko ohranimo.

Znanstveniki se sicer borijo za ohranitev tega okolja, sama pa sem precej skeptična. Ne verjamem v brezplačna kosila – podjetja z interesi ne bodo financirala odprav zgolj zato, da bi na koncu ugotovili, da je treba to raznolikost ohraniti za zdravje oceanov in s tem našega planeta. Ljudi je preprosto prepričati, da je treba zaščititi pando, ker je lepa, simpatična in kosmata in jo vidimo, ampak ali je pomembnejša od ekosistemov v globokem morju, ki jih ne vidimo? To je največji in najbolj raznovrsten habitat, ki ključno vpliva na kroženje snovi v okolju in s tem na zdravje našega planeta, zato ga moramo ohraniti.

Niste optimist? Vas skrbi?

Sem negativni realist. Zavedanje javnosti o ohranjanju naših oceanov ni zelo visoko. Obalna morja so nekaj drugega, vidimo jih vsak dan, so del ozemlja držav, ocean pa ni od nikogar, ne vidimo ga in tako z njim tudi ravnamo. Jemljemo ga kot neomejeno skladišče rib, neomejeno mrežo transportnih poti, vsi iztoki čistilnih naprav grede v morja, v morju konča ogromno odpadkov, mikroplastike, nanodelcev, ostankov farmacevtikov, tam obenem gojimo našo hrano, se v njem kopamo. Oceani so ključni za skladiščenje antropogeno proizvedenega CO₂, oceani se segrevajo, ledeniki se topijo, gladina se dviguje, in bojim se, da vse to zelo slabo razumemo, da bi vedeli, kaj se bo zgodilo. Moja vera v človeštvo je vsako leto manjša, a optimizem je pravzaprav edino, kar nam ostane.

LEON MAGDALENC

VOLIVCI IMAJO VEDNO PRAV

Najprej smo to poslušali pred volitvami, potem ob volitvah in zdaj še po volitvah. Volivci imajo vedno prav. Gre za čisto neumnost. Bedarijo na kvadrat. Zakaj bi imeli volivci prav, če nekemu dajo svoj glas? Oni pač kot navijači oddajo glas svojemu moštvu, svojemu zvezdniku ali predsedniku kluba. V tej oddaji glas navijača ni najmanjše sledi o tem, da ima on prav. On se lahko moti o sto stvareh. Od gospodarstva in financ do politike in kulture. O teh stvareh celo nima pojma, pa s svojim glasom odloča prav o njih. Kvantiteta glasov je še večja zmeta. Množičnost oddanih glasov za moštvo, zvezdnika ali predsednika govori le o tem, da ima nekdo široko bazo navijačev. Govori o tem, da jih je nekdo dobro organiziral, jih dobro podkuril in dobro motiviral. To je vse. V tem ni nobene vednosti. Nobenega "prav". Zgodovina nas je naučila, da je največkrat ravno obratno. Da so se množice motile, nekaj posameznikov pa je imelo prav. Končali so na grmadah ali v zaporih. Največkrat se zgodi – to smo spremljali neposredno po volitvah – da izvoljeni prelisicijo tiste, ki so jim dali svoj glas. Obljubljali so jim nekaj, česar nikoli ne bodo dobili. Na široko so trosili neuresničljive obljube in jih čez noč pojedli. Skratka, prostaško so izigrali zaupanje in prostaško se temu reče, da so jih dobro nategnili. Nateg je temeljno počutje, ki ga občutimo vsi, ki smo oddali svoj glas. Največkrat radi uporabljamo misel, da smo bili izigrani. Plačali smo nekaj s svojim glasom in v zameno dobili nekaj drugega. Škart robo. V predvolilnem času so se vsi obnašali kot trgovci v času velikih razprodaj. V zameno za naš nakup, za naš glas, so nam obljubljali prvovrstno robo in storitev, dobili pa smo tretjerazredno smetje. Nekaj s pretečenim rokom trajanja in nekaj, kar ni imelo zveze s tistim, kar nas je zavajalo z velikih plakatov. Nismo bili le nategnjeni, temveč tudi prevarani. To še bolj boli, ker ima daljnoročne posledice. Nateg boli nekaj trenutkov in se ne ponovi. Prevara je na žalost permanentni pojav. V bistvu gre na koncu točno za to: kako nas prevarati še enkrat. Še enkrat ujeti, še enkrat zapeljati, da jim damo svoj glas, čeprav smo po zadnji prevari rekli: nikoli več. Vedno gremo oddati svoj glas v upanju, da bo nekaj drugače, in dobimo eno in isto. Prevaro, zavito v bleščeči papir za enkratno uporabo. Po oddanem glas nas ti nateguni ne potrebujejo več. Zdaj se igrajo igrice, za katere jim nismo dali mandata. Nismo jih pooblastili, da rišejo razne krožce, pike in križce na tajne glasovalne lističe kot zadnji debili. Verjamem, da niti eden od nas ni dal glas tem osebkom, da nas sramotijo z otročjimi označevanji svoje lojalne drže. Ja, dobili pa so našo lojalnost. Dobili naš glas navijača iz čiste strasti. Igrali so na našo pripadnost klubu in zdaj smo zanje le še navijaška armada v rezervi, ki bo prišla na tekme, ko bo šlo spet zares.

KATJA PEGAN

KDO VOZI NAŠO BARKO?

»Najverjetneje je, da se bomo varno vrnili. Obstaja možnost, da se ne bomo, a tudi v tem primeru boste lahko živeli naprej,« je rekel Nasin astronaut Jeremy Hansen svojim otrokom, preden se je odpravil na desetdnevni izlet na luno. Predstavljam si, kako se objemajo v veliki, sončni predsobi lepe bele hiše, še lepšega predmestja, in ob njih stoji velik potovalni kovček na kolesih, ki ga takoj zatem izbrišem iz kadra. Človek gre vendarle na luno! Skafander je zanj kot ulit! Edini kovček, ki ga človek potrebuje, je njegovo srce. Vanj so položene vse skrivnosti njegovih strahov, upanja in hrepenenja njegovih otrok, ljubezni, ki so se rodile in živele, nekatere tudi preživele to življenje v njem. Potem so tu naloge, ki jih mora opraviti, in poslanstvo, v istem koščku srca kot radost in veselje. Potem potuje astronautovo srce v vesolje, in če bi bili zraven, bi ga slišali, kako bije. Zaradi vseobsegajoče tišine in teme, ki obdaja zemljo, je vznemirjeno in zelo glasno. Vse, kar tam daleč v vesolju slišiš, je samo tvoje srce. Vidiš pa veliko, veliko več. Predstavljam si, kako zrejo skozi okno in kako se čudijo vesolju, zvezdam, soncu, luni, mrkom, kometom, kako neprestano fotografirajo, kako jih obhaja navdušenje in nemir, pa spet mir. Se spomnijo kdaj na Aleksandra Velikega, Viljema Osvajalca ali Henrika Pomorščaka, ki so odkrivali svet in v temnih nočeh pozorno motrili vesolje? Morda vidijo pokrajine, kjer so se podili kratkohlačniki Isaac Newton, Albert Einstein pa Galileo Galilei, kako je življenju naproti hitela Marie Curie? Se jim to, kar vidijo, zdi kot da Vincijeva stvaritev ali Picassova? In če je zemlja kot čoln, kot so pripovedovali kasneje, le kaj je v njem? Je zemlja Noetova barka, ki lebdi v objemu črne teme? Kdo dela izbor človeških zmag in zablod, ki jo vodijo? Vse, kar so astronauti iz kapsule Orion videli na svoji poti v vesolje, jih je močno ganilo, pa tudi nas bo navdihovalo še dolgo. Predvsem pa so pred nas postavili vprašanje, preprosto in pomembno: Kdo vodi naš čoln, kdo vozi našo barko? So to tisti med nami, ki lahko mirno in odgovorno rečejo, da tudi če nas ne bo več, boste vi živeli naprej? Ne, že dolgo ne. Naši kapitani se bojijo smrti, zato sejejo smrt vsenaokrog. Naši generali se bojijo smrti, zato ubijajo otroke. Naši deseterji se bojijo izgube oblasti in cepetajo in rožljajo kot v kakšni video igrici. Prepričani so, da brez njih zagotovo ne bi preživel. Čeprav z njimi zagotovo ne bomo. Rešilni pasovi so shranjeni v istem koščku srca kot poslanstvo, radost in veselje.

DORJAN MARUŠIČ

DAN PO

Opravljen državljanska dolžnost, rezultati znani – vsi zmagovalci, vsi poraženci. Zmagovalcev je skoraj več, kot je bilo udeleženih strank. Nemerljiva samopodoba je očitno edina razlaga samoklicanih zmagovalcev. Pojavili so se celo podeljevalci medalj in stopnič – očitno je športni duh omamila tudi politike. Poslušamo napovedi o spremembah in boljšem jutri zmagovalcev. Skratka: absolutni, relativni, časovni ... zmagovalci vseh vrst. Samo zato, ker ne premoremo resne analize bližnje preteklosti in pogleda naprej. Praktično poražencev ni – morda pa smo poraženci mi, državljani, volivci. Volitve so za nami. Lahko si oddahnemo po groteskni izpadih pred televizijskimi kamerami. V prestopanju vseh meja so tekmovali vsi – tako prvaki in člani strank kot voditelji oddaj. Sprašujem se, koliko ljudi se dejansko odloči za oddajo glas na podlagi političnih soočenj. Koliko jih kupi izdelek zaradi utrujajočih, ponavljajočih se reklam – še posebej, če so slabe in neokusne. Ali se kdo res odloči za nakup po tolikokrat ponovljenih oglasih? Morda iz usmiljenja. No, rešitev obstaja: ogled oddaj z zamikom. Predlagam, da postane detektor laži obvezen del političnih tiskovnih konferenc. Zdaj pa trda realnost in nesposobnost dialoga, poslušanja in iskanja preboja. Maske so padle, mali prebojniki v parlamentu se že imajo za velike politične igralce. Zahteve prek razuma, ego nad vse in vsemi. Prišli so odrešitelji in gradbeniki, vrstijo se stiski rok, rokavi so zavihani, gradnja mostov se je začela. Slej ko prej se bodo dogovorili – dobili bomo novo vlado. Člani parlamenta bodo naredili vse, da se izognejo scenariju predčasnih volitev. Saj vemo: tudi osel gre samo enkrat na led. Predčasnost ni beseda izbora, je pa zato število 46 hit meseca! Vse kaže na zasuk – veter bo pripihal tudi na Obalo, tokrat z druge strani. Razbistril bo nebo in obzorje. Težko bo skriti večletno nedelo in neuspehe. Zamujene ali odložene investicije ter infrastruktura bodo vroče teme lokalnih volitev. V celotnem obdobju zadnjih mesecev je zdravstvo poniknilo – ni več zanimiva tema. Interes politike do zdravja ljudi eksponentno raste v predvolilnem boju, nato pa ponikne do postavitve nove ministrske ekipe – dežurnega krivca za vse napake. Zdravstvo je tako za (ne)določen čas potisnjeno v ozadje. Vsi predvolilni napadi in rešitve trenutno niso več pomembni. Čakajoči pacienti lahko zdaj še čakajo – žal bodo čakali še dlje. Potrjen obseg zdravstvenih programov za tekoče leto je skrčen, ponekod pa neustrezno povečan glede na realne potrebe. Sredstev primanjkuje. Naj sklenem: kakorkoli se bodo sestavili, bomo tudi z novo vlado kmalu – vprašanje je le, kako kmalu – večinoma nezadovoljni. Alel nezadovoljstva v slovenskem genomu je očitno premočan.

DAN PODJED

KAKO KONČATI EGOCEN?

Živimo v nenavadnem času, ki mu pravim egocen, v katerem smo se začeli bolj posvečati sebi in lastni podobi kot pa človeku ob nas. V to obdobje smo začeli drseti pred približno dvema desetletjema, ko smo dobili prve telefone s sprednjo kamero, s katero lahko ovekovečimo sebe, nato pa svojo podobo, ki ji pravimo selfi, po slovensko tudi sebek, delimo z drugimi po omrežju. Takšnih fotografij sebe na tem planetu vsak dan objavimo več kot 100 milijonov – in to zgolj na napravah z Androidom, tako da je številka v resnici še bistveno višja. Kako nenavadno je to dejanje s časovne distance, pogosto predstavim na predavanjih, ki prosim občinstvo, naj si zamisli moškega svojih let (po zadnjem štetju jih imam 50), ki bi ob koncu osemdesetih let, proti večeru, ko na obzorju sije čudovit sončni zahod, prišel na plažo v tedaj priljubljenih kopalkah speedo s fotoaparatom v roki – tistim »klasičnim« s filmom. (Opazka za mlajše bralke in bralce: ne gre za film, ki bi ga predvajali na zaslonu, temveč za dolg trak, navit na kolut v plastični zaščitni škatlici. Pojasnilo dodajam, ker sem imel pred časom o tem dolgo razpravo z otroki, ki jim ni bilo jasno, o kakšnem čudaškem filmu pripoveduje njihov oče.) Skratka, možakar se ustavi sredi plaže, za njim se sonce počasi potaplja za obzorje. On pa obrne objektiv fotoaparata proti sebi, se široko nasmehne in napravi serijo fotografij. Drugi ljudje na plaži ga tačas postrani gledajo ... Potem si nadene majico in hlače ter odide do bližnjega fotografa in ga prosi, naj mu nujno razvije sto fotografij z njegovo podobo. Vrne se na plažo in začudenim ljudem deli te fotografije. Nato gre še v bližnjo krčmo, jih deli še tam, spotoma pa jih potisne v roke še komu, ki ga sreča na poti. No, kaj bi si nekoč mislili o tem človeku? Morda to, da ni »čisto pripravi«, če uporabim zares mil izraz. Danes pa, zanimivo, nismo čisto pripravi, če tega ne storimo. Predstavljajte si, da se odpravimo na družinski dopust v Pariz in ne naredimo selfija z Eifflovim stolpom v ozadju ter ga delimo po Instagramu in Facebooku. Zakaj smo potem sploh šli tja in zapravili ves ta denar?! Tisto, kar je bilo nekoč videti neobičajno, izstopajoče ali celo moteče, je postalo nekaj povsem vsakdanjega: ovekovečiti sebe in pozabiti na drugo. V to stanje smo sicer zagreznili tudi sami, hkrati pa nas globlje v dobo egocena potiskajo tehnološki pripomočki, ki jih imamo ves čas s seboj in nam tiho prišepetavajo, kdo je najpomembnejša oseba na svetu: »Ti, ti, ti ...« Kako lahko končamo egocen, ki ne koristi posebej niti svetu niti nam? Za začetek tako, da načrtno odtegnemo pogled od lastne podobe na zaslonu, ki si jo ogledujemo kot Narcis, ki se je občudujoče zrl v gladini ribnika. Za nas in svet bi utegnilo biti prav terapevtsko, če bi pogosteje pogledali in se tudi dotaknili drugega človeka – na primer tistega ob nas, ki ga pogosto spregledamo, medtem ko se čudimo lastnemu odsevu v digitalni mlaki ...

Zakaj nam nikoli ni dovolj?

Občutek, da vedno nekaj manjka

Veliko ljudi danes živi z občutkom, da nikoli ni dovolj. Ne časa. Ne uspeha. Ne miru. Ne sebe.

Ko dosežemo en cilj, se že pojavi naslednji. Ko nekaj uredimo, se odpre novo področje, kjer bi lahko bili boljši. Kot da se notranja meja zadovoljstva nenehno premika.

Na prvi pogled se zdi, da je to posledica sodobnega tempa življenja. A pogosto gre za nekaj globljega. Ne za to, koliko imamo, ampak za to, kako doživljamo sami sebe. Ta občutek pogosto nastane zelo zgodaj – v odnosih, kjer je bila ljubezen pogojena, kjer je bilo treba biti »dovolj dober«, da smo bili videni, sprejeti ali pohvaljeni.

Ko se naučimo vrednost meriti navzven

Če otrok odraščá v okolju, kjer so priznanje, pozornost ali bližina odvisni od dosežkov, vedenja ali prilagajanja, se lahko nauči, da njegova vrednost ni samoumevna. Da jo mora vedno znova dokazovati.

Tak notranji vzorec pogosto ostane tudi v odraslosti. Človek se trudi, dosega, skrbi, daje, a občutek, da je dovolj, ne pride. Ne zato, ker bi res manjkalo, ampak ker notranji sistem ne zna prepoznati zaključka.

V ozadju je pogosto tudi veliko potlačenih čustev. Neizražena žalost, strah pred zavrnitvijo, občutek, da ne smemo biti preveč ali premalo. Ko teh občutkov ne moremo varno izraziti, jih začnemo kompenzirati z delovanjem – s »še več«.

DR. KATJA KOZLOVIČ

Zakonska in družinska terapevtka, izvajalka igralne terapije ter kadrovska svetovalka
www.lanimaj.si • www.kei.si

Zakaj zadovoljstvo ne traja?

Ko dosežemo nekaj pomembnega, občutek zadovoljstva običajno ne traja dolgo. Možgani se hitro prilagodijo. Kar je bilo včeraj uspeh, je danes nova normalnost. In že iščemo naslednji korak.

A tukaj ne gre le za biologijo. Če je notranji občutek vrednosti krhek, dosežki ne zapolnijo praznine. Lahko jo za trenutek utišajmo, ne morejo pa je razrešiti.

Takrat se pogosto pojavi notranji glas: Lahko bi več. Ni še dovolj. Drugi zmorejo bolje. Ta glas ni nujno glas realnosti, temveč glas preteklih izkušenj, ki jih nosimo v sebi.

Cena nenehna »še več«

Ko živimo z občutkom, da nikoli ni dovolj, to počasi začne vplivati na naše telo in odnose. Pojavijo se utrujenost, napetost, notranji nemir. Težko se ustavimo, ker imamo občutek, da bi s tem nekaj izgubili. A v resnici izgubljamó nekaj drugega – stik s sabo. Ne opazimo več, kaj smo že naredili. Ne začutimo več trenutkov, ki so dobri. Ves čas smo usmerjeni naprej, v nekaj, kar še ni doseženo.

Na pragu drugačnega odnosa

Morda ni vprašanje, koliko še potrebujemo. Morda

je vprašanje, ali si dovolimo začutiti, kar že imamo. Dovolj ni vedno stanje zunaj nas, temveč notranji občutek, ki se začne graditi, ko se odnos do sebe zmehča.

To pogosto tudi pomeni, da se počasi srečamo z občutki, ki smo jih nekoč morali odložiti. Da si dovolimo čutiti, kar prej ni imelo prostora. V tem procesu se ne spremeni le pogled na življenje, temveč tudi občutek, kdo smo. Prav tam se začne oblikovati bolj stabilen notranji občutek vrednosti, ki ni več odvisen od zunanjih meril.

Morda življenje ne zahteva vedno več. Morda nas včasih vabi, da se ustavimo in prepoznamo, da smo že bližje, kot mislimo.

Za obiskovalce bo skrbela 16-članska ekipa zaposlenih, ki je kupcem na voljo za pomoč, nasvete in strokovno podporo pri izbiri izdelkov. Zbrane je ob odprtju nagovoril generalni direktor MERKURja Jure Kapetan, ki je ekipi čestital za priprave in vložen trud.

Simbolično je prvi nakup opravil Miha Kravanja, direktor in član posloводства MERKURja, ki je ob tem vodji trgovskega centra podaril cvetočo lončnico. Dogodka se je udeležila tudi direktorica Planeta Koper Marjetka Vodopija, ki je novi trgovini izrekla dobrodošlico. Prisotni so bili tudi člani posloводства ter strateški partner MERKURja Alexandre Lefebvre z ekipo.

Otvoritev je spremljal tudi pester spremljevalni program MERKURfest, ki je trajal več dni. Obiskovalci so lahko sodelovali v različnih aktivnostih, kot so Bankomat dobrih misli, kotiček za kavico, šola rezanja pršuta, MERKURjeva šola mojstrstva in degustacije.

Nova trgovina združuje sodoben pristop k nakupovanju in praktično ponudbo za vsakdanjo rabo, s čimer podjetje nadaljuje razvoj prilagojenih formatov za različne nakupovalne navade kupcev.

Poti do zdravega sprejemanja sebe

Obstaja veliko načinov za razvoj zdravega sprejemanja sebe in spoštovanja. Mnogi pri tem združujejo psihološko in duhovno raven.

Pomembno se je znati sprejeti. Ni nujno, da se zdimo navzven samozavestni, ampak da razvijemo občutljivost za svojo vrednost, edinstvenost in dostojanstvo. Res je važno, da se ljudje sprejemajo in imajo pozitiven odnos do sebe. Vprašanje pa je, kakšno je to sprejemanje sebe. Treba se je namreč osvoboditi iluzij, ki so si jih ustvarili o sebi ali pa so jih ustvarili drugi in so jih sprejeli. Posloviti se morajo od sanjarjenja, v katerem fantazirajo o sebi in o drugih.

Sprejemanje sebe je povezano s ponižnostjo, skromnostjo in pogumom, da smo to, kar smo. Ljudem z nizko samopodobo svetujemo, da se zazrejo v tiste prednosti, ki jih imajo, in jih izpostavijo. Toda zopet se vrtijo v prepričanju, da so nekateri močni, sami pa šibki. Ključ je v tem, da se sprejememo z vsem, kar je v nas, z darovi, sposobnostmi in tudi s

krhkostjo ter ranami. Psiholog in duhovni pisatelj Grün pravi, da imajo zdrav občutek samopodobe tisti, ki si dovolijo biti šibki in znajo na svoje slabosti gledati s humorjem. Tudi odnosi z drugimi ljudmi nam pomagajo odkrivati svojo resnično podobo, zlasti temne plati, potlačene potrebe in čustva. Sicer pa je sprejemanje sebe vseživljenjski proces. Starejši kot smo, bolj previdni smo glede sprejemanja sebe. Ko se razvezimo ali naredimo kakšen drug prestop, si moramo reči: »Še vedno sem to jaz.«

Sprejeti je treba svojo življenjsko zgodbo. Ljudje se pritožujejo, da so imeli težko otroštvo, da nosijo rane vse do starosti. Prav je, da jih poznajo, vendar pa morajo te rane postati kapital, ki prinaša sado-ve. Ob svojih ranah postanejo bolj stvarni do sebe in obenem bolj razumejo druge ter jih spremljajo. Pesnik je zapisal: /Najpoprej in vse do kraja: / Rana. / Zmeraj na novo vstaja / iz nejasnega oceana / življenja in vate prenika / kakor tvoj prvi jaz, / kot tvoj edini glas / in tvoja prava oblika. / Sprejetje življenjske zgodbe tako odpira smisel, sprejemanje težav, krepi vztrajnost boja in zavezanost za svobodo. Pomembno je, da se to dogajanje odvija v notranjosti človeka. Nekateri ne morejo razviti občutka samozavesti, ker niso sami s seboj, ampak vedno z drugimi, čakajo njihovo dobroto, pohvalo, odobravanje. Prav tako si ne morejo postaviti mej in jih prizadene vsaka ostra pripomba. Zato potrebujejo odločnost, da postavijo meje med seboj in drugimi. Včasih morajo iz sebe izgnati tiste, ki so jih prizadeli, da ne živijo iz njih, namesto da bi živeli iz sebe. Če imajo občutek sebe in zaupajo svojim spoznanjem, resnično stojijo v sebi. Potem niso več odvisni od razpoloženja drugih, ampak razvijejo svoj ritem in osebnost

PRIMOŽ
KREČIČ
koprski
stolni
župnik

skladnost. Čutijo se v svojem telesu in jim ne pride na misel, da bi podvomili o sebi in svoji samozavesti. So prav oni. To ni znanje, ampak izkušnja, ki vzbuja samozavest.

Pot do samozavesti gre skozi telo. To je instrument človeške notranje in zunanje izpolnitve. Znana je podoba človeka, ki mu primanjkuje samozavesti in je negotov. To so sključena ramena, vedno se na nekaj naslanja, ne stoji pokončno, ne spusti rok ... Taki ljudje imajo središče v višjem predelu trupa in niso v miru s seboj. Če je to težišče v spodnjem delu trebuha, potem morejo stati trdno in pokončno, kakor drevo, ki je ukoreninjeno spodaj v zemlji in razprostira svoje veje proti nebu. Ti morejo prenesti preizkušnje, napore, biti sprejeti, odgovorni. Zanimiva je primerjava telesa z oslom. Frančišek Asiški je imenoval telo: brat osel. Ne da se ga pretentati in ima svoj ritem. Zahteva veliko potrpljenja in predvsem iskrenosti. Potem se je mogoče prepustiti in zaupati vsemu, kar daje resnično oporo in samozavest.

MERKUR odprl novo trgovino v koprskem Planetu

V ČETRTEK, 2. APRILA, JE MERKUR V NAKUPOVALNEM SREDIŠČU PLANET KOPER ODPRL SVOJO NOVO TRGOVINO, KI PREDSTAVLJA POMEMBEN MEJNIK V RAZVOJU PODJETJA IN NJEGOVE PRODAJNE MREŽE. GRE ZA 25. TRGOVINO DRUŽBE MERKUR V SLOVENIJI IN TRETJO V SLOVENSKI ISTRI, HKRATI PA PRVO V NAKUPOVALNEM CENTRU.

25 LET ZAVODA ORTHODONTIO STROKOVNO IN DOSTOPNO ZA VSAK NASMEH

Zasebni zdravstveni zavod Orthodontio letos obeležuje 25. obletnico uspešnega delovanja. Na dveh lokacijah – v Piranu in Izoli – delujejo trije specialisti čeljustne in zobne ortopedije. Njihovo delo temelji na vrhunskem strokovnem znanju, napredni digitalni diagnostiki in individualnem pristopu do pacientov. Ob tej priložnosti so predstavili novo celostno podobo in spletno stran www.orthodontio.si.

Celostna obravnava poleg estetske ureditve zob vključuje tudi zdravljenje razvojnih nepravilnosti, prirojjenih anomalij, težav z dihanjem, žvečenjem in požiranjem ter različnih razvad in govornih posebnosti. Takšen pristop omogoča doseganje funkcionalnega ugriza, dolgoročno stabilnih rezultatov, zdravih zob in obzobnih tkiv ter harmoničnega nasmeha.

V zavodu Orthodontio posebno pozornost namenjajo tudi dostopnosti storitev. Čakalna doba za prvi pregled je trenutno manj kot dve leti, po potrebi pa zdravljenje začnejo takoj, kar pacientom

omogoča nemoten začetek terapije.

Zavod ponuja širok spekter ortodontskih rešitev – snemne in fiksne aparate, kombinirane sisteme ter prozorne snemne opornice, kot je Invisalign, ter druge sodobne ortodontske pripomočke. Pri zahtevnejših primerih sodelujejo tudi z drugimi specialisti, da zagotovijo optimalno načrtovanje in izvedbo zdravljenja.

Rezultat so samozavestni pacienti z zdravimi, estetsko urejenimi nasmehi, ki jih s ponosom nosijo v vsakdanjem življenju. Petindvajset let delovanja zavoda Orthodontio potrjuje strokovnost, predanost in zanesljivost, ki so pacientom na voljo na vsakem koraku zdravljenja.

Pred nakupom stanovanja: 7 ključnih preverjanj, ki vam lahko prihranijo tisoče evrov

NAKUP STANOVANJA V VEČSTANOVANJSKI STAVBI JE ZA MARSIKOGA ENA NAJPOMEMBNEJŠIH ŽIVLJENJSKIH ODLOČITEV. ČEPRAV SE NA PRVI POGLED ZDI, DA GRE ZA NAKUP POSAMEZNE NEPREMIČNINE, V RESNICI POSTANETE TUDI DEL SKUPNOSTI ETAŽNIH LASTNIKOV, KJER SE PRAVICE PREPLETAJO S SKUPNIMI OBVEZNOSTMI.

Težave pogosto ne izvirajo iz samega stanovanja, temveč iz neurejenega lastništva, slabega upravljanja, stanja rezervnega sklada ali dotrajanih skupnih delov. Posledice se običajno pokažejo šele po vselitvi – v obliki dodatnih stroškov ali sporov.

Zato je pred podpisom pogodbe ključno preveriti naslednje:

1. Etažna lastnina kot osnova nakupa

Kupec mora preveriti, ali je stanovanje vpisano kot samostojna enota, ali ima določen solastniški delež na skupnih delih ter urejen vpis v zemljiški knjigi. V praksi se še vedno pojavljajo primeri, ko se prodaja le idealni delež stavbe, kar lahko povzroči težave pri pridobitvi kredita ali nadaljnji prodaji.

2. Zemljiška knjiga: ključni vir informacij

Preverite, ali je prodajalec dejansko vpisan kot lastnik, ali je stanovanje evidentirano kot etažna enota ter ali so na nepremičnini vpisane hipoteke, izvršbe ali spori. Če obstaja hipoteka, mora biti jasno določeno, kako in kdaj bo izbrisana.

3. Rezervni sklad: skriti, a nujni strošek

Lastništvo prinaša tudi obveznost vplačevanja v rezervni sklad. Pred nakupom preverite višino mesečnega prispevka, stanje sklada in ali so načrtovane večje investicije, kot so obnova fasade ali strehe.

4. Skupni deli stavbe: pogosto spregledan dejavnik

Stanje strehe, fasade, hodnikov in instalacij neposredno vpliva na stroške bivanja. Kupec naj preveri, ali se stavba redno vzdržuje in ali obstajajo dolgotrajne težave, kot je zamakanje.

5. Upravljanje stavbe in odnosi med stanovalci

Pomembno je tudi, kako je stavba upravljana. Vpogled v pogodbo o upravljanju, poročila in zapisnike zborov pokaže, ali prihaja do sporov, ali lastniki redno plačujejo obveznosti ter kako učinkovito se sprejemajo odločitve.

6. Tehnično stanje stanovanja

Preveriti je treba, ali dejansko stanje ustreza dokumentaciji, ali so bile predelave izvedene zakonito in ali ima stavba uporabno dovoljenje. Nelegalni posegi lahko pomenijo dodatne stroške.

7. Preverjanje obratovalnih stroškov

Kupec naj preveri višino mesečnih stroškov, morebitna sezonska odstopanja ter ali so se v preteklosti pojavljali izredni izdatki.

BRANKO
LONČAR

Nakup stanovanja v bloku ali večstanovanjski hiši zahteva preišljen pristop. V naši nepremičninski družbi opozarjamo, da je poleg lokacije in cene ključno razumeti pravni status nepremičnine, finančno stanje stavbe ter odnose med lastniki in se tako zaščititi pred nepričakovanimi stroški.

Obala
nepremičnine

Obala nepremičnine d.o.o.

Obala 16, 6320 Portorož

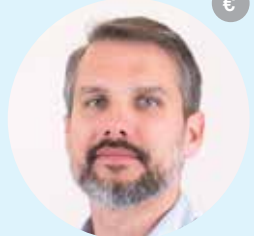
Tel: 05 674 10 30

Mob: 041 35 22 00

info@obala-nepremicnine.si

www.obala-nepremicnine.si

JURE
HALIK

Informativni izračun dohodnine: kaj morate vedeti in kako ga pravilno preveriti

FURS VSAKO LETO DAVČNIM REZIDENTOM, KI SO V PRETEKLEM LETU PREJEMALI OBDAVČLJIVE DOHODKE, POŠLJE INFORMATIVNI IZRAČUN DOHODNINE (IID). GRE ZA DOKUMENT, KI GA FINANČNA UPRAVA PRIPRAVI NA PODLAGI PODATKOV, KI JIH PREJME OD DELODAJALCEV IN DRUGIH IZPLAČEVALCEV DOHODKOV.

IID je praviloma poslan v dveh delih – prvi sveženj konec marca, drugi konec maja. Davčni zavezanci ga prejmejo po navadni pošti ali prek portala eDavki.

PRIMERJAVA PODATKOV JE KLJUČNA

Ko prejmete informativni izračun, ga je treba natančno pregledati in primerjati z obvestili o izplačanih dohodkih, ki ste jih prejeli od delodajalcev ali drugih izplačevalcev. Ti podatki so bili namreč že posredovani FURS-u in predstavljajo osnovo za izračun dohodnine.

Posebno pozornost namenite tudi osebnim podatkom, kot so vzdrževani družinski člani in različne olajšave, saj pomembno vplivajo na končni znesek dohodnine.

UGOVOR, ČE PODATKI NISO PRAVILNI

Če ugotovite nepravilnosti ali želite naknadno uveljavljati olajšave, ki niso bile upoštevane, morate vložiti ugovor. Informativni izračun dohodnine se šteje za vročenega 15 dni po odpremi, rok za ugovor pa je 15 dni od dejanskega prejema, kar skupaj pomeni približno 30 dni od datuma odpreme. Ugovor lahko oddate po pošti na pristojni finančni urad ali elektronsko prek sistema eDavki.

PLAČILO ALI VRAČILO DOHODNINE

Če iz izračuna izhaja doplačilo dohodnine, ga morate poravnati v roku 60 dni od datuma odpreme. Prav tako v istem roku FURS izvede vračila tistim, ki so do tega upravičeni. Če ste v preteklem letu imeli obdavčljive dohodke, pa informativnega izračuna ne prejmete, morate sami poskrbeti za oddajo napovedi. Rok za to je najkasneje 31. julij.

RAČUNOVODSKI SERVIS

fidata
finance

FIDATA d.o.o.

Ankaranska c. 7b, 6000 Koper

Tel: +386 59 052 423

info@fidata.si

http://www.fidata.si

POPOLNA KIBERNETSKA ZAŠČITA ZA PODJETJA: ZAKAJ JE DANES NUJNA IN NE VEČ IZBIRA

ANDREJA
COMINO

V POSLOVNEM OKOLJU, KJER SE VSE VEČ PROCESOV SELI V DIGITALNI SVET, KIBERNETSKA TVEGANJA NISO VEČ ODDALJENA MOŽNOST, TEMVEČ VSAKODNEVNA REALNOST. TAKO KOT PODJETJA ZAVARUJEJO SVOJE PROSTORE, OPREMO IN ZALOGE, MORAJO DANES ENAKO RESNO PRISTOPITI TUDI K ZAŠČITI SVOJIH INFORMACIJSKIH SISTEMOV IN PODATKOV. KIBERNETSKA VARNOST JE POSTALA TEMELJ STABILNEGA IN DOLGOROČNEGA POSLOVANJA.

STROKOVNJAKI ZA ZAŠČITO SISTEMOV

Danes je naš sogovornik Miha Lavrič, certificiran etični heker in strokovnjak za kibernetsko varnost v družbi Proteh informacijske tehnologije.

Zgodba podjetja Proteh na področju kibernetske varnosti izhaja iz izkušenj, ki segajo več kot desetletje nazaj. Takrat je bilo digitalno okolje bistveno manj zaščiten, dostopi do sistemov pa presenetljivo enostavni, kar jih je delalo nadvse ranljive. V času tedanjih operacijskih sistemov so bile varnostne luknje pogoste, nadzor pa omejen. Vdor v sisteme velikih organizacij ni bil nepredstavljen scenarij. A izkušnje so hitro pokazale, da imajo takšna dejanja lahko resne posledice – od izpada ključnih sistemov do ogrožanja varnosti ljudi. Prelomno obdobje za kibernetsko varnost je bilo okoli leta 2019, še posebej z nastopom pandemije pa so se stvari hitro in zelo spremenile. Podjetja so bila čez noč prisiljena v delo na daljavo, kar je razkrilo številne pomanjkljivosti: slabo konfigurirane sisteme, nezaščiten dostopne točke in pomanjkljivo ozaveščenost zaposlenih.

Napadalci so te razmere hitro izkoristili. Danes hekerji ne napadajo več le velikih sistemov – tarče so tudi mala in srednje velika podjetja, ki pogosto nimajo ustreznih zaščit. In potem v medijih zasledimo naslove: Hakerji vdrli v podje-

tje, Nepooblaščen vstop v aplikacijo... Škoda se potem meri v deset, sto in še več tisoč evrov. In jo je zelo zahtevno odpraviti.

KAKO NASTANE KIBERNETSKI NAPAD?

Za »uspešen« napad najpogosteje obstajata dva ključna razloga:

- tehnična ranljivost sistema,
- človeška napaka (napačna konfiguracija ali neprevidnost zaposlenih).

Prav zato je učinkovita zaščita vedno kombinacija tehnologije in znanja.

NAJPOGOSTEJŠE GROŽNJE DANES

Med najbolj razširjenimi oblikami napadov so izsiljevalski virusi (ransomware), kraja ali iztekanje podatkov, onemogočanje delovanja sistemov, napadi na dobavne verige. Posledice so lahko resne: podjetje obstane, zaposleni ne morejo delati, podatki se izgubijo ali celo končajo pri konkurenci. Posebej ranljivi so sektorji, kot so zdravstvo, energetika, telekomunikacije in proizvodnja – a v praksi je lahko tarča prav vsako podjetje.

CELOVITA KIBERNETSKA ZAŠČITA PODJETJA PROTEH

V podjetju Proteh ponujajo celovit pristop h kibernetski varnosti, ki vključuje tako preventivo kot aktivno zaščito. Njihove ključne storitve vključujejo:

- varnostno-operativni center (SOC) z 24/7 nadzorom,
- zaščito vstopnih točk (npr. e-pošta, omrežja),
- penetracijska testiranja (simulacija napadov),
- izobraževanje zaposlenih,
- svetovanje in vloga virtualnega CISO (vodje informacijske varnosti),
- analizo skladnosti z zakonodajo (ZInfV-1, NIS2),
- nadzor dobaviteljev in dobavne verige.

Njihovo ekipo sestavlja šest visoko usposobljenih varnostnih inženirjev z dolgoletnimi izkušnjami, ki združujejo tako znanje obrambnih in napadalnih pristopov – prav to pa omogoča učinkovito prepoznavanje realnih groženj.

KAKŠNA BO PRIHODNOST: UMETNA INTELIGENCA PROTI UMETNI INTELIGENCI

Certificirani strokovnjaki v podjetju PROTEH pa pravijo, da gre razvoj kibernetske varnosti v smer avtomatizacije. Tako napadi kot obramba varnostnih in informacijskih sistemov postajajo vse bolj podprti z umetno inteligenco. Tako lahko v prihodnosti med drugim pričakujemo avtomatizirane napa-

de brez človeškega posredovanja, inteligentne obrambne sisteme, tekmovanje »AI proti AI«.

V takem okolju bo prednost imelo tisto podjetje, ki bo pravočasno vlagalo v varnost in napredne tehnologije.

NOVA ZAKONODAJA: PRIPRAVLJENI NA NIS2?

Evropska direktiva NIS2 in prihajajoči slovenski zakon ZInfV-1 prinašata strožje zahteve na področju kibernetske varnosti. Podjetja bodo morala prepoznati, ali spadajo med zavezance, vzpostaviti ustrezne varnostne ukrepe, poročati o incidentih, zagotoviti skladnost poslovanja. To ni več le priporočilo – temveč zakonska obveza.

ZAKAJ UKREPATI?

Kibernetski napadi niso več vprašanje »če«, temveč »kdaj«. Napadalci so vedno korak pred nami – zato morajo biti podjetja še korak pred njimi. S pravo strategijo, strokovno podporo in sodobnimi rešitvami lahko preprečite finančno škodo, zaščitite ugled podjetja in zagotovite neprekinjeno poslovanje.

BODITE KORAK PRED NAPADALCI

Kibernetska varnost ni enkratna investicija, temveč proces. Podjetje Proteh ponuja rešitve, ki se prilagodijo vašim potrebam – od osnovne zaščite do naprednih sistemov za zahtevna okolja.

Za več informacij in strokovno svetovanje se lahko obrnete na:

miha.lavric@pro-teh.si

V digitalni dobi velja preprosto pravilo:

Če podatki pomenijo varnost, jih je treba zaščititi.

Fakulteta za pomorstvo in promet v ospredju vrhunskih raziskav

V času hitrega tehnološkega razvoja in vse večjih okoljskih izzivov ima znanost ključno vlogo pri oblikovanju prihodnosti prometa in pomorstva. O aktualnih projektih, raziskovalnih dosežkih in viziji razvoja smo se pogovarjali s prof. dr. Petrom Vidmarjem, dekanom Fakultete za pomorstvo in promet Univerze v Ljubljani.

Projekt KTTK21 – Kvantne tehnologije za transport in komunikacije v 21. stoletju po besedah prof. dr. Petra Vidmarja predstavlja enega ključnih razvojnih prebojev na stičišču znanosti in industrije. Dekan je pojasnil, da je projekt usmerjen v povezovanje raziskovalnega potenciala Univerze v Ljubljani z razvojnimi zmogljivostmi gospodarstva, z jasnim ciljem – razviti in uvesti prebojne kvantne tehnologije na področjih prometa, komunikacij in navigacije. Po njegovem mnenju je prav interdisciplinarno sodelovanje ključno za uspeh, zato je v prvem letu poudarek na mreženju, povezovanju strokovnjakov različnih področij ter vključevanju mlajših raziskovalcev.

»Projekt že v začetni fazi razvija konkretne rešitve, zlasti na področju kvantno varnih komunikacij. Gre za povezovanje logističnih centrov, pristanišč in plovil z uporabo naprednih tehnologij, kot je razdeljevanje kvantnih ključev po optičnih vlaknih in prostozračnih povezavah. Ob tem poteka tudi testiranje teh rešitev v realnem okolju ter razvoj kompaktnejše, energijsko učinkovite in robustne opreme na osnovi fotonih integriranih vezij,« še dodaja. Hkrati potekajo tudi raziskave sinhronizacije, obvladovanja faznega šuma ter razvoj intelektualne lastnine na področju mikrovalovne fotonike in kvantnih komunikacij, tudi za uporabo v podvodnih okoljih.

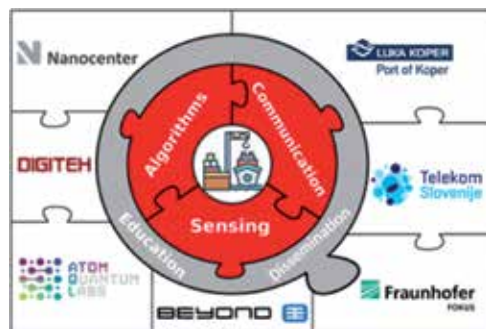
Po besedah prof. dr. Petra Vidmarja, dekana Fakultete za pomorstvo in promet, projekt vključuje tudi uporabo kvantnega računanja za izboljšanje transporta in logistike. V sodelovanju z industrijo razvijajo in preizkušajo različne algoritme, s poudarkom na učinkovitejšem načrtovanju poti vozil in delovanju kontejnerskih termi-

nalov.

Posebno pozornost namenjajo razvoju kvantnih senzorjev za navigacijo in zaznavanje v razmerah, ko satelitska navigacija ni na voljo. Razvijajo kvantne magnetometre, pospeškometre, giroskope in interferometrične sisteme, ki bodo integrirani v napredne navigacijske rešitve za pomorska in podvodna okolja.

Zanimiv vidik projekta je tudi povezovanje z arheologijo. Dekan je pojasnil, da meritve izvajajo na izbranih arheoloških območjih, ki so bila že sistematično raziskana v okviru projekta MATRES (Materialna odpornost v časih okoljskih in družbenih sprememb). Po njegovih besedah ta okolja predstavljajo idealen testni poligon za razvoj navigacije brez satelitov. Ključno vlogo pri tem imajo optični magnetni gradiometri, ki zaznavajo izjemno šibke spremembe Zemljinega magnetnega polja, kar omogoča uporabo naravnih značilnosti kot zanesljivih orientacijskih točk.

Dekan je dodal, da dosedanje terenske izkušnje z magnetouporovnimi senzorji v kombinaciji z inercialnimi merilniki že potrjujejo možnost pretvorbe meritev v uporabne navigacijske informacije. Nadgradnja z naprednimi kvantnimi senzorji pa po njegovem mnenju prinaša večjo natančnost, stabilnost in zanesljivost.

USPEŠNO ZAKLJUČILI PROJEKT SABUVIS II

Kot drugi pomemben projekt je prof. dr. Peter Vidmar, dekan Fakultete za pomorstvo in promet, izpostavil SABUVIS II, ki se osredotoča na razvoj jate avtonomnih podvodnih plovil.

Pojasnil je, da gre za sodobno in stroškovno učinkovitejšo rešitev v primerjavi s klasičnimi podvodnimi sistemi. V okviru mednarodnega sodelovanja so razvili napredna plovila, ki lahko delujejo usklajeno, zanesljivo in brez uporabe satelitske navigacije.

Ključni dosežki vključujejo napredne navigacijske sisteme, nove metode zaznavanja z uporabo sonarjev ter učinkovito vodenje skupine plovil. Terenski preizkusi so potrdili, da sistem deluje tudi v realnih pogojih, kar predstavlja trdno osnovo za nadaljnji razvoj.

T4RAIL IT-SI: KORAK K UČINKOVITEJŠEMU IN TRAJNOSTNEMU ČEZMEJNEMU ŽELEZNIŠKEMU PROMETU

Kot tretji projekt je prof. dr. Peter Vidmar, dekan Fakultete za pomorstvo in promet, predstavil T4RAIL IT-SI, ki se osredotoča na izboljšanje čezmejnega železniškega prometa med Slovenijo in Italijo.

Pojasnil je, da so v okviru projekta razvili napredno digitalno komunikacijsko orodje za varnejše in učinkovitejše upravljanje železniškega prometa, ki so ga tudi uspešno testirali v realnih operativnih pogojih. Projekt vključuje tudi pomembne socioekonomske analize, ki so pokazale interes mladih za delo v železniškem sektorju, hkrati pa opozorile na izzive, kot so izmensko delo in delo ob vikendih.

Dekan je izpostavil tudi velik potencial za preusmerjanje tovora s cest na železnico. En tovorni vlak namreč pomeni približno 44 manj tovornjakov na cestah, kar pomembno prispeva k zmanjšanju emisij.

Dodal je še, da so analizirali tudi mobilnost prebivalcev obmejnih občin Obalno-kraške in Goriške regije. Skoraj polovica vprašanih podpira pogostejše železniške povezave z Italijo in bi ob povečanju dnevniških povezav bistveno pogosteje uporabljala vlak, kar bi dodatno spodbudilo prehod na trajnostni potniški promet.

PRIJAVLJENI PROJEKTI PROGRAMA HORIZON

SAFEPORT: varna uvedba zelenih goriv v evropskih pristaniščih

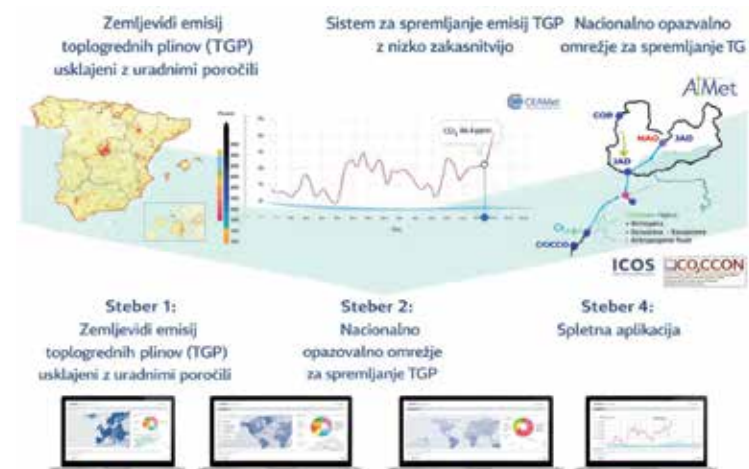
Kot naslednji projekt je dekan, prof. dr. Peter Vidmar, izpostavil SAFEPORT, ki se osredotoča na varno uvajanje novih, okolju prijaznih goriv v pristaniščih. Projekt razvija skupen evropski okvir za uporabo goriv, kot so vodik, amonijak in metanol, ter vključuje oceno tveganj, pripravo varnostnih smernic in izobraževanje pristaniškega osebja. Poteka v sodelovanju številnih evropskih partnerjev, rešitve pa bodo preizkušene tudi v realnih pristaniščih, med drugim v Kopru. Po ocenah bo pomembno prispeval k varnejši in hitrejši zeleni preobrazbi evropskega pomorstva.

Slika 4

RESPIRE: natančno spremljanje emisij za čistejša pristanišča

Projekt RESPIRE se osredotoča na spremljanje in analizo emisij v pristaniščih ter združuje različne merilne tehnologije – od senzorjev in meritev na plovilih do daljinskega zaznavanja – z namenom pridobiti natančne in zanesljive podatke o onesnaževanju. Po besedah dekana je ključna novost možnost natančnega do-

PETRA MEŽNARC

ločanja izvora emisij in njihove povezanosti s posameznimi dejavnostmi. Projekt bo pomembno prispeval k boljšemu upravljanju kakovosti zraka v pristaniščih ter k prehodu v trajnostni pomorski promet.

COMPASS: pametna, trajnostna in odporna pristanišča prihodnosti

Kot še en pomemben projekt je prof. dr. Peter Vidmar, dekan Fakultete za pomorstvo in promet, predstavil COMPASS, ki je usmerjen v digitalno in trajnostno preobrazbo evropskih pristanišč.

Pojasnil je, da projekt razvija napredne digitalne rešitve,

energetsko učinkovite sisteme ter orodja za boljše upravljanje prometa in podatkov v pristaniščih. Poseben poudarek je na zmanjševanju emisij, uvajanju napajanja ladij z obale ter kibernetiki varnosti.

Po njegovih besedah fakulteta v projektu prispeva predvsem znanje na področju analize tveganj, modeliranja in uporabe umetne inteligence. Projekt bo pomembno prispeval k razvoju varnejših, učinkovitejših in podnebno odpornih pristanišč prihodnosti.

Mednarodne igre na srečo

Kolikšna je verjetnost, da bo novi predsednik slovenske vlade Janez Janša?

VZPON GLOBALNIH TRGOV IN ETIČNE DILEME

Pred nekaj dnevi je kazalo, da je približno 72-odstotna. To je samo ena izmed stav, na katere lahko položi denar kdorkoli, ki sodeluje v trenutno zelo priljubljenem globalnem spletnem igranju na srečo. Vse več je stavnic, kjer lahko stavite na vse – kdo bo zmagal na Evrosongu, kdo bo zmagovalec Lige prvakov, ali so med nami nezemljani, ali bo Kitajska vojaško posegla na Tajvan, koga bo Trump javno užalil in osramotil še pred 30. aprilom (mimogrede, stavnice so si enotne, da bo to nekdanji voditelj na Fox TV, Tucker Carlson, ki se je zadnje čase obrnil proti njemu), kdaj bo odprta Hormuška ožina in tako naprej – od bizarnih do stav na dogodke, ki odločajo o življenju in smrti. V teh stavnicah se obrača že veliko denarja; nekateri največji igralci, pogosto anonimni, zaslužijo tudi več milijonov na mesec. Napovedi, kot izraz neke domnevno kolektivne pameti, dobivajo kredibilnost in jih objavljajo tudi že mediji, kot je CNN. Trump jih denimo podpira, ne nazadnje tudi zato, ker so delničarji pri eni izmed naj-

večjih svetovnih stavnic, Polymarket, tudi njegovi sinovi.

Seveda gre pri teh stavah pogosto za stave s človeškimi življenji. Stave na vojne, stave na človeško trpljenje. A to, kot je pogosto, ko gre za denar, nikogar posebej ne zmoti. Nekaj tako staromodnega, kot je sram, ni več opaziti – niti se ne potrudijo več, da bi se vsaj pretvarjali.

Največ igralcev prihaja iz demografske skupine mladih moških, ki se pogosto opisuje kot najbolj nazadnjaška, najbolj obremenjena s predsodki in najmanj naklonjena pravicam žensk in migrantov.

Napovedni trgi – tako te globalne stavnice imenujejo tisti, ki se z evfemizmi izogibajo obsodbam, moralnim in drugim.

GEOPOLITIČNE NAPETOSTI IN VPRAŠLJIVE ODLOČITVE

Tudi oni pa težko napovedo, kaj se bo zgodilo na področju, ki ga napeto spremlja ves svet – na Bližnjem vzhodu. Težko je napovedati predvsem zato, ker tudi tisti, ki so sprožili dogajanje, na prvem mestu ameriški predsednik Trump, očitno sami ne vedo, kam jih ta krvava avantura pelje. In kako se iz nje izvleči.

Zapleti okoli Hormuške ožine so že prav bizarni – in bi bili celo smešni, če ne bi vplivali na vse nas s cenami goriv, hrane in prevozov. Po ameriškem napadu je Iran ožino, ki je prej delovala nemoteno, zaprl. Sle-

ALENKA ARKO

dila so pogajanja, odpiranje in ponovno zapiranje, cene so nihale. Nato pa Trump nekega dne ponosno razglasi, da so ožino zaprle ZDA. Zakaj, če si je še dan prej prizadeval za njeno odprtje? Nerazumljivih potez ameriške vlade je ogromno. Včasih pa se zdi še huje vprašanje: ali Trump ne ve, kaj počne – ali pa za vsem stoji spreten načrt, medtem ko mi naivno verjamemo, da ameriški predsednik izgublja svojo kognitivne zmožnosti.

ŠIRŠE DRUŽBENE KRIZE: OD POLITIKE DO OKOLJA

V vsakem primeru pa tisti, ki že od osemdesetih let sistematično širijo skrajno desno agendo, zelo dobro vedo, kaj počnejo – in to z velikim uspehom tudi v Evropi. Dovolj zgovoren je podatek, da je stranka AfD v Nemčiji po nekaterih anketah že na prvem mestu. Ko se to dogaja v Evropi – ki vse bolj izgublja svojo povojno identiteto, utemeljeno na relativno dobrem življenju morda največje množice ljudi v zgodovini doslej, socialni državi, človekovih pravicah in zaščiti manjšin – in ko ZDA vse bolj tonejo v pohlep vladajočih, opozarjajo poznavalci na možnost nove finančne krize, podobne tisti iz leta 2008. Eden od razlogov naj bi bil tudi razraščajoči se trg zasebnih posojil za kreditno nesposobne.

V takšnem svetu Kitajska, vsaj navzven, deluje kot umirjen in premišljen igralec – kot država, ki ve, kaj dela, mirno plete mreže in izpolnjuje svoj 50-letni načrt. Svoje načrte pa uresničujejo tudi vojni dobičkarji. Od začetka napadov na Iran so dobički naftnih in energetskih velikanov skokovito narasli. Savdski Aramco, Shell ter ruski Gazprom in Lukoil vsak dan zaslužijo dodatne stotine milijonov evrov.

Živimo v svetu, kjer dogajanje narekujeja voditelja, kot sta Trump in izraelski premier Netanjahu, ki je, da bi se izognil sodnemu pregonu zaradi korupcije, pripravljen potisniti svet v krizo – medtem ko se v Gazi odvija genocid in v sosednjem Libanonu izginjajo cele vasi.

Živimo pa tudi v svetu, kamor prihaja super El Niño – pojav, ki bo še okrepil segrevanje, dvig morske gladine, suše, požare in poplave ter sprožil nove valove beguncev. A to ostaja obrobno vprašanje. Živimo v svetu, kjer bi lahko obnovljivi viri energije že v veliki meri nadomestili fosilna goriva – pa tega ne storimo – zakaj le, če imajo naftne družbe take gromozanske dobičke.

Vsi pa bodo potem tarnali in pričakovali, da države, ki jih kot institucije sicer prezirajo, pomagajo ljudem s subvencijami, znižanji cen; za to pa bodo šle milijarde iz proračunov. Denar, ki bi ga lahko dobili tudi z vsaj minimalno obdavčitvijo enormnih dobičkov multinacionalk. A tega ne bomo storili – tako kot tega nismo storili ob začetku ruske agresije na Ukrajino.

Da smo dosegli dno, je pravzaprav optimistična trditev, je nedavno za NI dejala filozofinja Alenka Zupančič – sicer o razmerah v Sloveniji po volitvah. A njene besede bi lahko veljale tudi širše. Dno še ni doseženo. A proti njemu – vsaj zaenkrat tako kaže – strumno korakamo.

Beton z nižjim ogljičnim odtisom

ALPACEMOVE OPTIMIZIRANE BETONSKE MEŠANICE OMOGOČAJO RAVNOVESJE MED TEHNIČNO ZMOGLJIVOSTJO, STROŠKOVNO UČINKOVITOSTJO IN TRAJNOSTJO TER PRISPEVAJO K DOLGOROČNI KAKOVOSTI KONSTRUKCIJ.

Severni pomol, Luka Koper (foto: arhiv Alpacem Beton)

Podjetje Alpacem Beton z dolgoletno tradicijo proizvodnje betona in betonskih izdelkov ter obrati v Dekanih, Črnotičah in Solkanu sledi trendom zmanjševanja ogljičnega odtisa, ki jih narekujejo tako tržne potrebe kot podnebni cilji. V ospredje postavlja razvoj betonskih mešanic na osnovi optimiziranih cementnih veziv z nižjim ogljičnim odtisom, zlasti cementov vrste CEM II/C-M. Betoni z nižjim ogljičnim odtisom poleg zmanjševanja emisij CO₂ prinašajo tudi pomembne tehnične prednosti. Odlikujejo jih manjše krčenje, nižja hidratacijska toplota in posledično manjša verjetnost nastanka razpok, kar je ključnega pomena pri masivnih konstrukcijah in zahtevnih projektih. Zaradi nadzorovanega procesa vezanja so primerni tudi za zahtevnejše pogoje vgradnje, kot so visoke poletne temperature ali kompleksnejše konstrukcijske zasnove.

Največji obseg dobav podjetja Alpacem Beton trenutno predstavljajo zahtevni infrastrukturni projekti v Luki Koper, kjer potekata podaljšanje severnega dela prvega pomola in gradnja garažne hiše. Projekti vključujejo tudi napredne betonske mešanice, prilagojene specifičnim pogojem vgradnje. Med pomembnimi referencami podjetja izstopajo tudi stanovanjski in poslovni objekti, kot sta Levji grad Koper in Soseska Nova Koper, ter zaključeni projekt Drugi tir Divača-Koper, eden največjih infrastrukturnih projektov v Sloveniji.

Leta 2025 je podjetje Alpacem Beton kot prvo v Sloveniji pridobilo certifikat CSC (Concrete Sustainability Council), ki potrjuje odgovorno ravnanje z viri in zmanjševanje okoljskih vplivov.

Alpacem
www.alpacem.si

Skakalci v Luki Koper: pogled v zakulisje slovenskega skakalnega uspeha

Slovenski šport že dolgo presega zgolj okvire tekmovanj, rezultatov in statistike. V trenutkih največjih uspehov pa tudi razočaranj postane prostor skupne pripadnosti majhnega naroda z velikim srcem. Navijanje za naše športnike, ekipe in barve dresov ustvarja pristne trenutke povezanosti med Slovenci. Slovenske zastave, ki plapolajo nad tribunami, navijaška himna, glasni vzkliki podpore, široki nasmehi ter na koncu tudi solze sreče in ponosa ustvarjajo neponovljivo vzdušje, v katerem se zazdi, da vsa država diha kot eno.

Športniki niso zgolj nosilci rezultatov, temveč tudi pomembni ambasadorji naše države. Njihova pot je tesno prepletena z navijači, mediji in sponzorji, ki omogočajo, da vrhunski šport deluje na ravni, ki jo vse prepogosto jemljemo kot samoumevno. V Luki Koper so tudi letos, kot veleva tradicija, gostili slovenske smučarske skakalce. Letos najuspešnejši med njimi, Domen Prevc, poudarja, da so takšna srečanja v zadnjih letih postala ustaljen del športnega koledarja ob koncu sezone ter pomemben del delovanja vrhunškega športa. Kot izpostavlja, gre za ključen del sistema, v katerem športniki, mediji in sponzorji delujejo v sožitju, ki omogoča razvoj in stabilnost vrhunškega športa. Ob ogledu pristanišča so športniki in športnice izrazili navdušenje nad njegovo velikostjo, živahnim logističnim utripom ter številnimi ladjami, ki vsakodnevno prihajajo in odhajajo iz največjega slovenskega tovrnega pristanišča.

SEZONA PRESEŽKOV IN VELIKIH ZMAG

Domen in Nika Prevc tudi v zadnjih letih nadaljujeta niz vrhunskih uspehov, ki sta ga pred njima začela njuna brata Peter in Cene. V letošnji sezoni sta osvojila številne lovorike ter s svojo konstantnostjo tekme-

cem pogosto nista pustila pravega odgovora.

Oba minulo sezono ocenjujeta kot zelo uspešno in polno pomembnih dosežkov. Trud, ki sta ga vlagala skozi vse leto, se je po njunih besedah obrestoval, zadovoljstva pa seveda ne skrivata.

Na vprašanje, kaj jima bo iz letošnje sezone najbolj ostalo v spominu, je Nika izpostavila Planico. Domen pa se z veseljem spominja tekme v Kulmu, kjer je poletel 245,5 metra, ter izjemnega vzdušja v Planici, kjer ju je podpirala množica gledalcev.

TUDI NAPAKE SO DEL VRHUNSKEGA ŠPORTA

Domen Prevc se je dotaknil tudi neprijetnega dogodka, ko so se mu ob enem izmed skokov zaradi spleta okoliščin smuči nenadzorovano zdrsnile po skakalnici. Dogodek opisuje z rahlo grenkim priokusom, a hkrati poudarja, da gre za izkušnjo, iz katere se lahko veliko nauči.

»Vsak tak dogodek prinese lekcijo. Tudi iz padcev v življenju se je treba učiti,« je dejal.

PREVC SI NE ŽELI LETETI LE NA SMUČEH

Med bolj presenetljivimi razkritji je Domen Prevc omenil tudi načrte za prihodnost zunaj smučarskih skokov. V bližnji prihodno-

ŽIVA
PAPEŽ

sti se namerava podati na pot pridobivanja pilotskega izpita za helikopter, pri tem pa mu je pomembno pomagala podpora podjetja, ki mu je omogočilo uresničitev otroških sanj.

Čeprav se je sezona komaj končala, se oba športnika že usmerjata v prihodnost. »Sledi priprava na novo sezono, z željo po novih rekordih in uspešnih nastopih,« dodaja Domen.

MENTALNA MOČ KOT KLJUČ USPEHA

Nika priznava, da ji je bilo v drugi polovici sezone lažje nastopati, saj si je že zagotovila prednost v skupnem seštevku. To ji je omogočilo več sproščenosti in stabilnejše nastope.

Domen pa zaključuje, da je miselnost, ki športnika pripelje do zmage v svetovnem pokalu, enaka tisti, ki ga vodi skozi celotno sezono:

»Gre za isti način razmišljanja, ne glede na to, ali si na začetku ali na koncu poti.«

20. 4. – 17. 5. 2026

marjetica 70^{let}
 KOPER ^{anni}

BREZPLAČNA AKCIJA ZBIRANJA ZELENEGA REZA

PROMOZIONE GRATUITA DI RACCOLTA DEGLI SFALCI VERDI

Urnik in lokacije preverite na:

Lorario dei punti di raccolta disponibile su:

www.marjeticakoper.si

- Vsak dan tople malice - tudi ob vikendih
- Posebne ugodnosti za skupine (rojstni dnevi, obletnice, poslovna srečanja, pogostitve ...)
- Možnost najema glasbe v živo in zimskega vrta po dogovoru

Info in rezervacije: 051-425-995

**OBIŠČI NAS
TUDI NA
SPLETU!**

www.obalaplus.si

**VSE, KAR
MORATE VSAK
DAN VEDETI O
DOGAJANJU NA
OBALI**

AGRARIA KOPER

OD KMETA
24h
DO PRODAJE

VIŠJA KAKOVOST
PRIDELKOV

**Ker to je del mene
in mojega srca.**

www.agraria-koper.si

integrirani

storitve
mariposa
za brezpilotno letenje

Za storitve Mariposa se lahko obrnete na

STANOVANJSKE
STORITVE IN OBJEKTI

POMORSKE STORITVE

**VAŠ POGLED POPELJEMO
TJA, KAMOR SAMI NE
BI MOGLI VARNO PRITI.**

Tel.: +386 (0)5 9037340

E-pošta: mariposaservice@vondeconsulting.si

Naslov: Ankaranska cesta 5A, 6000 Koper

EKOLOŠKE STORITVE

PREMOŽENJSKO
ZAVAROVANJE DOM

ZAV-SAVA.SI

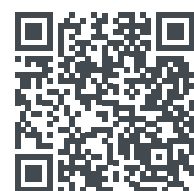

Tam kjer je
varnost, raste
prihodnost.

DARILO OB
SKLENITVI:
SADIKA OLJKE
ALI DRUGE
TRAJNICE

Ker je dom več kot le nepremičnina,
vam ob vsaki novi sklenitvi **domskega
zavarovanja** podarimo **sadiko oljke ali
druge trajnice**.

- ✓ CELOVITA ZAŠČITA VAŠEGA DOMA,
OPREME IN OKOLICE
- ✓ VEČ KOT 50 KRITIJ ZA
NAJRAZLIČNEJŠE ŠKODNE PRIMERE
- ✓ MOŽNOST INDIVIDUALNEGA
PRILAGAJANJA

Skenirajte QR kodo ali nam pišite
na andrejka.duh@zav-sava.si in
pridobite informativni izračun
domskega zavarovanja.

Akcija traja od 15. 4. do 15. 6. 2026 in velja na območju Nove Gorice.

NIKOLI SAMI

SAVA
ZAVAROVALNICA

AVDITORIJ PORTOROŽ - PORTOROSE
MORJE DOŽIVETIJ / UN MARE DI EMOZIONI

10.5. ob/alle 20.00
Koncert/Concerto

**Simon Phillips
& Protocol 6**

7.6. ob/alle 18.00
Koncert/Concerto

**3. SREČANJE
OBALNIH
PIHALNIH
ORKESTROV
INCONTRO DELLE
ORCHESTRE DI
FIATI COSTIERE**

13.6. ob/alle 20.30
Koncert/Concerto

**Mi2
NATUR(i)**

25.6. ob/alle 20.00
Koncert/Concerto

**Bryan
ADAMS
Bare Bones**

25.6. - 6.8.
Festival komorne glasbe
Festival di musica da camera

48.
**Piranski
glasbeni
večeri** *Serate musicali Piranesi* **2026**
Piranese Music Evenings

BODI TAM,
KO NASTANE
pesem poletja

CI VEDIAMO LI
QUANDO NASCE
la canzone dell'estate

4.7.
Festival Melodije morja in sonca
Festival delle Melodie del mare e del sole

VSTOPNICE/BIGLIETTI
www.avditorij.si

ŽIGA ČOPI – MLADI KOPRČAN, KI OSVAJA EVROPSKE OPERNE ODRE

Zakaj je zmagala glasba? Zaradi ljubezni.

VRSTICE, KI JIH ZDAJ BERETE, PIŠEM, KO JE ŽIGA ČOPI NAJVERJETNEJE V GARDEROBI TIK PRED ENO OD PETIH IZVEDB PASIJONA PO JANEZU J. S. BACHA, V KATERI V GLEDALIŠČU NEMŠKEGA MESTA AACHEN POJE GLAVNO VLOGO EVANGELISTA. NA FACEBOOK PROFILU NJEGOVEGA OČETA, ZNANEGA GLASBENIKA IN DIRIGENTA AMBROŽA ČOPIJA, RAVNO BEREM, KAKO STA Z ŽENO SUZANO, PRAV TAKO GLASBENICO, POLNA PRIČAKOVANJA IN HVALEŽNOSTI PRED VEČERNIM KONCERTOM. »OB TAKIH TRENUTKIH SE ZAVEMO, KAKO MOČNO GLASBA PRESEGA ČAS, PROSTORE IN GENERACIJE TER KAKO SKRIVNOSTNO POVEZUJE SRCE Z VEČNOSTJO.« JE ZAPISAL ČOPI STAREJŠI IN DODAL S PARAFRAZO ZNANE MISLI H. C. ANDERSENA, NAJ GLASBA SPREGOVORI TAM, KJER BESEDE UTIHNEJO.

KO BESEDE UTIHNEJO

Žiga Čopi je star komaj 24 let. Odraščal je v glasbeni družini in glasba mu teče po žilah. Je prijeten sogovornik – zanimivo ga je poslušati in brati, kako iskreno ima rad to, kar počne. Spoznala sem ga lani pred radijskim mikrofonom ob izjemni zmagi, ko je na Tekmovanju mladih glasbenikov Republike Slovenije – TEMSIG – prejel zlato priznanje, prvo mesto in neverjetnih 100 točk. To je bila že njegova druga zmaga na tem zahtevnem tekmovanju – prvo je dosegel leta 2022, a teh 100 točk je bilo resnično nekaj izjemnega. Tudi njegova sestra Nika Zarja, takrat stara 15 let, je na istem tekmovanju v razredu profesorice Edite Garčević Koželj dosegla zlato priznanje. Žiga je na glasbeni šoli v Kopru najprej zaključil violino, nato kontrabas in še kitaro, ki je bila njegov glavni predmet tudi na Umetniški gimnaziji Koper. Nato je na Akademiji za glasbo v Ljubljani študiral kompozicijo in bil leta 2021 kot najboljši mladi skladatelj nagrajen na natečaju APZ Maribor. Študij solo petja je zaključil na Konservatoriju za glasbo in balet v Ljubljani. Ves čas se je izpopol-

njeval pri cenjenih domačih in tujih pedagogih ter kot pevec veliko sodeloval v različnih zborih doma in v tujini.

Njegove odrske uspehe najbolje opiše stavek, da je izjemen moški solist, njegove izvedbe pa so tehnično dovršene in izrazno močne, z impresivno odrsko prezenco. »Vedno sem imel posluš za umetnost, moja obzorja so bila na stečaj odprta, a prišel je trenutek, ko se je bilo treba odločiti. In zmagala je glasba. Zaradi ljubezni.«

Študij kompozicije ga zdaj sicer še čaka, saj trenutno večino časa preživi v tujini. Kadar je doma, se pripravlja na nove projekte. Marca 2024 je v tujini debitiral kot solist in od takrat se mu odpirajo številna vrata – nastopi se vrstijo, tudi kalendar za leto 2026 je že skoraj zapolnjen. Pred časom sem ga vprašala, ali bo kmalu potreboval managerja, in prav na tej točki sva po letu dni klepet nadaljevala: »Sem v dogovorih z agencijo, prek katere sem imel marca priložnost za debi v nemški operni hiši. Želim sprejeti pravo odločitev.«

V NOTE UJETI ČUSTVO IN DRUGAČEN SVET

Glasba izraža čustva. Le kje so meje med tehničnim znanjem in tistim, kar je Žigov oče ob njegovi zmagi na tekmovanju TEMSIG opisal kot nekaj, kar »ni bilo zgolj tehnično popolno, ampak ga je dobesedno poneslo onkraj besed«?

Žiga verjame, da mora imeti

glasbenik, ki se ločuje od ostalih, »... nekaj v sebi. Ne vem, ali je to prirojeno ali pridobljeno z vzgojo. Tehnično se učiš vse življenje. A ta neka iskra v tebi je – ali pa je ni.« Njegova barva glasu je posebej primerna za baročno glasbo – oratorije, kantate in opero – z izrazitim čustvenim nabojem. Kako izraziti to čustvo? »Ker sem v to industrijo vstopil zelo mlad, trenutno sledim predvsem fizičnemu razvoju svojega instrumenta. Telo se bo razvijalo še nekaj let, z njim pa tudi barva in intenzivnost glasu. Zato sem profesionalno pot začel v baroku, postopoma dodajam klasicizem, predvsem Mozartova dela, občasno pa me pokličejo tudi za kakšno romantično koncertno delo. Odkar pomnim, sem imel zelo močan čustveni odziv na glasbo. Muzikalnosti mi nikoli ni primanjkovalo, sem pa moral razvijati veliko predanost tehničnemu aspektu solopetja. Glede odrske prezenca pa bi rekel takole: učil sem se več instrumentov, a prvič sem zares zasijal in začutil, da je to to, ob svojem prvem nastopu iz solopetja. Živim za občutke po dobri predstavi, ko večstoglavo občinstvo navdušeno vstane, ploska in vzklika, ob prik-

lonu pa se energija še posebej razplamti.« Svet, v katerem se zdaj giblje, je drugačen, laikom manj znan – v čem je presenetljiv, kakšna so zakulisja? »Čas produkcije, še posebej festivalske, rad opišem kot zgoščen nabor čustev, zelo podoben tistim, ki jih v srednji šoli doživimo v štirih letih, le da se pri nas vse to zgodi v enem ali dveh mesecih. Najprej spoznaš novo ekipo in tega te je pogosto zelo strah, dokler ne ugotoviš, da bodo nekateri postali doživljenjski prijatelji. Čutiš domotožje, učiš se režije, se prilagajaš življenju v novem mestu. Kmalu pa se z ekipo zelo povežeš, a prej, kot bi si mislil, pride premiera – velik preizkus, za katerega smo vsi delali več tednov. Na koncu si srečen, da je uspelo, občutiš energijo navdušenega občinstva, hkrati pa veš, da je vse skupaj grenko-sladko, saj se boš od ekipe kmalu poslovil. Mislim pa, da se vsi zavedamo, kako privilegirani smo, da živimo v tako čustveno razburkanem svetu.« Spoznava izjemne glasbenike, dirigente in pevce – v tej družini je kot riba v vodi. Kako se počuti, kaj se mu zdi pomembno? »Ker sem po KGBL-ju skoraj takoj stopil v profesionalni svet in nekako preskočil aka-

NATAŠA BENČIČ
RADIO KOPER

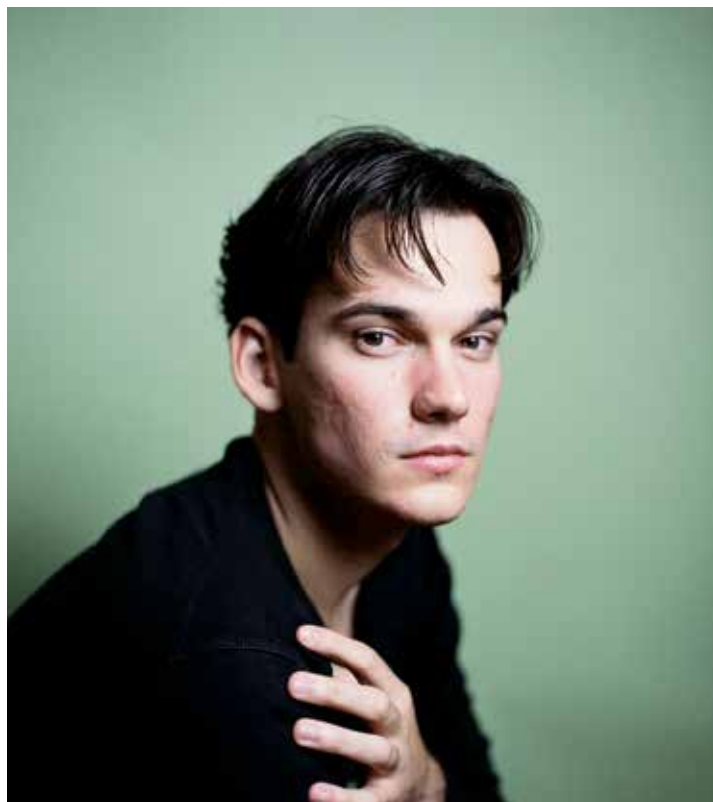

demsko pot, se mi zdi izkušnja iz prve roke izjemno pomembna za grajenje značaja. S pravim tempom in postopnim nalaganjem vedno zahtevnejših projektov je to skoraj recept za plodovito kariero. V tej industriji so odnosi in zaupanje zelo pomembni. Zato sem še toliko bolj prepričan, da ko enkrat začutiš, da jezdiš val in z vsakim projektom širiš krog poznanstev ter ljudi, ki ti zaupajo, ni smiselno načrtno skočiti z deske v morje in prekiniti trenutek. Nikoli ne veš, kdaj se bo tak val spet pojavil. Mislim, da kolegi in maestri cenijo, da se s takšnimi pritiski že tako zgodaj uspešno soočam. Od vseh se ogromno naučim, zato se mi zdi zelo pomembno, da si v takih trenutkih dovolim biti spužva, še posebej, kadar delam z glasbenimi legendami, kot je maestro Riccardo Muti.«

ŽIVETI TRENUTEK

Kako Žiga Čopi diha ta čas svojega življenja? »Včasih je težko biti zares v trenutku, skušam se opominjati, kaj se mi dogaja. Mislim, da sem se naučil vsaj to, da se ob priklonu umirim, globoko vdihnem in poskusim za hip ustaviti čas. Lani v Milanu, ko smo z maestrom Riccardom Mutijem novembra koncertno izvajali Mozartovega Don Giovannija, smo pevci skoraj celotno opero sedeli in čakali na svoje vstope le meter stran od njega. Med svojo najdaljšo pavzo sem začutil, kako mi adrenalin popušča, kako se počasi zares zavedam absurdne lepote situacije – da imam čast ustvarjati glasbo z živo legendo. Tisti občutek je bil nepopisno lep. Potočil sem tudi kakšno solzo.« Svet je lep in velik, je nanj prip-

ravljen? »Izkušnje me gradijo, pritiske lažje prenašam. Še vedno se učim, kako uravnotežiti delo s počitkom in regeneracijo, a za zdaj se še zanašam na to, da sem mlad in lahko preizkušam svoje meje. In res je – svet je zelo lep, zato bi morali biti nanj bolj ponosni in ga bolj negovati.«

Žiga Čopi je hvaležen staršem za vso pomoč, znala sta mu stati ob strani v dobrih in manj dobrih trenutkih. Trenutno je v Nemčiji, poleti bo v Innsbrucku ob 50. obletnici Festivala stare glasbe sodeloval pri glavni festivalski produkciji opere Il pomo d'oro baročnega skladatelja P. A. Cestija. Ne razmišlja preveč naprej, pušča času čas in diha s polnimi pljuči.

Pomlad sodobne umetnosti

Mesec maj 2026 v okviru Obalnih galerij Piran prinaša vsebinsko bogat in raznolik program, v katerem se prepletajo gledališče, sodobna umetnost, performans in izobraževanje. Dogodki bodo potekali na več prizoriščih ter nagovarjali tako strokovno kot širšo javnost.

©BERNHARD RÜDIGER, JANEZ V OSTRŽKOVIH OBLAČILIH, 2017, ADAGP PARIZ 2026, FOTO AURÉLIEN MOLE, PARIZ.

V ospredju meseca je večmedijska predstava **Trikotnik Marka Breclja (Rotulus Homo Pendulum)**, ki bo 9. in 10. maja ob 20. uri uprizorjena v Leseni dvorani Monfort v Portorožu. Projekt, posvečen umetniški zapuščini Marka Breclja, združuje gledališče, glasbene in vizualne prakse ter izhaja iz neoavantgardnih tradicij. Predstava aktualizira zgodovinske performanse v izvedbi hollywoodskega igralca **Zlatka Burića Kića** in v režiji **Dragana Živadinova**. V projekt so aktivno vključeni Obalne galerije Piran, Društvo prijateljev zmerne napredka (DPZN), Zavod DELAK, Kuća ekstremnog muzičkog kazališta (Zagreb) in Avditorij Portorož. Vstop je prost z brezplačno vstopnico, ki jo lahko prevzamete na spletu ali pri blagajni Avditorija

Portorož. **Število vstopnic je omejeno.** Posebno mesto v programu ima spominska razstava **Sakan in Piran**, ki bo odprta od 14. maja v **Galeriji Herman Pečarič** v Piranu. Posvečena je izjemni osebnosti regionalne oglaševalske scene **Draganu Sakanu**, ki je Piran pomembno zaznamoval kot prostor ustvarjalnega srečevanja. Razstava prinaša izbor fotografskih portretov, omogočata pa jo Veleposlaništvo Srbije in Občina Piran. Na ogled bo do 16. avgusta.

Med razstavami nacionalnega pomena, ki jih Ministrstvo za kulturo RS uvršča med osrednje projekte, izstopa tudi velika pregledna razstava **Spet spodletelo (sedma trobenta)** umetnika **Bernharda Rüdigerja**, ki se 22. maja odpira v Mestni galeriji Piran na Tartinijevem trgu. Razstava združuje dela iz skoraj štirih desetletij njegovega ustvarjanja in vključuje različne klasične umetniške medije – od kiparstva do risbe – ki nagovarjajo gledalčevo izkušnjo. Projekt podpirajo Ministrstvo za kulturo RS, Občina Piran in Italijanski inštitut za kulturo v Sloveniji ter ENSBA – lyonska akademija za

likovno umetnost. Že 23. maja bo umetnik razstavo predstavil na javnem vodstvu.

Program dopolnjujejo tudi projekti mlajše generacije umetnikov. V Galeriji Meduza v Kopru bo predstavljen performans **Overscroll**, ki nastaja v sodelovanju z Oddelkom za vizualne umetnosti in oblikovanje UP PEF ter obravnava tematiko digitalne odvisnosti. Sledi razstavniki projekt **Urbani laboratorij II**, v katerem se v procesu nastajanja prepletajo različne umetniške prakse študentov. Obalne galerije Piran ostajajo zavezane tudi spremljevalnim programom za vse generacije. V maju se bodo odvijala vodstva po razstavah in kiparske delavnice v parku Forma Viva Seča ter tradicionalno sodelovanje z Vrtcem Mornarček Piran.

TRIKOTNIK MARKA BRECLJA (ROTULUS HOMO PENDULUM), VEČMEDIJSKA PREDSTAVA.

MG ZS ŽE OD 16.990 €*

7 let garancije

MGMOTOR.SI

*Popust ob financiranju preko SKB Leasing.

*Cena 16.990 € že vsebuje dodatni popust v vrednosti 2.000 €, katerega prejmete ob izbiri in odobritvi financiranja vozila preko SKB Leasing. Primer informativnega izračuna finančnega lizinga preko SKB Leasing-a za vozilo MG ZS ICE: mesečno odplačevanje; maloprodajna cena z DDV je 18.990,00 EUR; mesečni obroki znaša 166,66 EUR, pri pologu v višini 7.406,10 EUR in ročnosti 96 mesecev; stroški odobritve znašajo 189,90 EUR; DDV je obračunan v obrokih; EOM na dan 11.02.2026 znaša 9,26% in se spremeni, če se spremeni elementi izračuna; izračun temelji na osnovi fikсне obrestne mere, a skupno letno obrestno mero 8,49%; financirana vrednost 11.583,90 EUR; skupni znesek za plačilo 23.595,36 EUR. Višina pologa je pri akciji omejena od 10% do 50% in minimalnim trajanjem 48 mesecev. Za podrobnosti o ponudbi se obrnite na vašega prodajalca vozil MG. Novi MG ZS Standard 1.5, poraba pri mešanem ciklu: 6,5-6,6/100km. Emission CO2: 145-146 g/km. Emission stogrnja: EURO 6e. Emission Nox: 0,0021 g/km. Vrednosti emisij porabe in emisij ustrezajo standardu meritev WLTP. Oglikov dioksid (CO2) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM10 in PM2,5 ter dušikov oksidov. Pridržujemo si pravico do napak. Slika je simbolična. Grand Automotive Adriatic, Ljubljanska avenija 4, 10090 Zagreb. Več o ponudbi na www.mgmotor.si

Trigo ABC

PE KOPER, Istrska cesta 12
Lara Hrib, 031 624 595

Avto center Jereb: 30. obletnica

»SVOJO POT SEM MALO PREHODIL, MALO PA PREVOZIL.« V ŠALI POVE ANDREJ JEREB, ŽE OD MALIH NOG STRASTEN ČLOVEK, KI JE VEDNO ZNAL SPRETNO PREPLETATI ŠPORT, DIRKANJE, EMOCIJE, IZKUŠNJE IN ODREKANJE – PA TUDI UŽIVATI V VLASTI ZMAGE TER OHRANJATI ZAGON ZA NAPREJ. PO IZJEMNO USPEŠNI ŠPORTNI POTI, V KATERI JE URESNIČIL SVOJE SANJE, SE JE PODAL ŠE NA PODJETNIŠKO – TA PA JE, RAZUMLJIVO, TESNO POVEZANA Z AVTOMOBILI. POSTAL JE USPEŠEN ZASTOPNIK ŠTEVILNIH ZNAMK, MED DRUGIM TOYOTA, LEXUS, CUPRA, SEAT IN KIA. V AC JEREB KUPCEM PONUJAJO CELOSTNO IZKUŠNJO, SAJ POLEG PRODAJE SKRBIJO TUDI ZA SERVIS IN VSE SPREMLJAJOČE STORITVE. PODJETJE V LETU 2026 PRAZNUJE 30-LETNICO DELOVANJA, OB TEJ PRILOŽNOSTI PA NAPOVEDUJEJO ŠE DODATNO NADGRADNJO STORITEV.

»Ravno dirkanje je bilo povod za nadaljevanje moje podjetniške poti. Med tednom smo delali, ob koncih tedna pa dirkali. Znanje, izkušnje in prepoznavnost smo prenašali v delovni proces, rast pa je bila organska. Z dirkanjem ostajam povezan še danes – kot ambasador Toyotinega dirkaškega oddelka Gazoo Racing in inštruktor dinamične vožnje,« pove Andrej, ki se z enako strastjo posveča vodenju podjetja. Velik poudarek namenjajo zadovoljstvu strank. Toyota je največji in najbolj kakovosten proizvajalec avtomobilov na svetu, ki ima zelo stroge kriterije. Zato je še toliko bolj ponosen, da so kar desetkrat zapored dobili priznanje za najvišje zadovoljstvo kupcev. »To je v našem lokalnem okolju, kjer živimo in delamo, še toliko bolj pomembno. Čutimo odgovornost do okolja, ljudem zagotavljamo profesionalen, dober in ka-

KAKŠNA BO AVTOMOBILSKA PRIHODNOST?

»Precej tvegano je napovedovati prihodnost avtomobilske industrije. Tudi zato, ker sem zagovornik evolucijskega napredka v smeri trajnostne, uporabnejše in varnejše mobilnosti. Nisem zagovornik hitrih zasukov, ki se jih skuša uvesti, kot na primer pri električnih vozilih. Nenadna elektrifikacija se ni mogla zgoditi, saj tudi infrastruktura ni ustrezno pripravljena. Opažamo, da imajo določeni proizvajalci velike težave, nekateri se celo vračajo h klasičnim pogonom, motorjem. Zato mi je všeč Toyotina filozofija nenehnega razvoja v smeri vzdržnih rešitev. So pionirji hibridne tehnologije, ki je prijazna za uporabnika in okolje. Hkrati pa razvijajo in proizvajajo avtomobile na konvencionalni, električni in celo vodikov pogon. Zato nimajo zaman najbolj prodajanih avtov na svetu. Bo pa prihodnost mobilnosti zagotovo v smeri elektrifikacije, vendar ne čez noč.«

kovosten odnos. Skrbimo za celovite potrebe po mobilnosti. Ne samo za prodajo, temveč tudi vzdrževanje, zavarovanje, kleparske in ličarske storitve ... Za vso podporo našim strankam želimo, da je strokovna in prijazna,« pripoveduje Andrej in dodaja, da so lani prevzeli še Toyotino zastopstvo na Gorenjskem v Kranju.

PREDANI DELU, AVTOMOBILOM IN KUPCEM

»Dosledno in predano delo, skrb za kupca, transparentnost, strokovnost in prijaznost,« izstreli na vprašanje, kaj je recept za uspeh. Nato nadaljuje, da ni bilo vedno enostavno. Nasprotno, krize jim niso bile prihranjene. Zelo živo se spomni leta 2008 in svetovne gospodarske krize, ki je dramatično vplivala na vse. Druga prelomnica je bil covid, ki mu je sledilo pokovidno obdobje, ko nihče ni vedel, kdaj bomo znova zaživi.

»Avtomobilska industrija je živa stvar, nekatere znamke so v razcvetu, druge izgublajo sijaj. Znotraj tega je potrebno sprejemati odločitve in se prilagajati. Prisegam na timsko delo, odločamo se s sodelavci in skušamo izbrati, kaj je v danem trenutku najbolj primerno. K sreči do sedaj nismo sprejemali odločitev, ki bi bile usodne za razvoj. Po eni strani je strast in ljubezen do avtov gonilo, po drugi pa smo tudi zelo pragmatični. Uspeh je mešanica tega. Hibrid, ne moreš biti samo racionalen, kajti potem je življenje sivo, treba mu je dati malo strasti in emocij, vendar mora biti koktejl v pravem razmerju,« pove sogovornik in doda, da se je za kupca potrebno zelo potruditi.

AVTOMOBILI SO VELIKO VEČ KOT PREVOZNA SREDSTVA

»Poleg tega, da ponujaš kakovostne izdelke, je treba s kupci vzpostaviti odnos zaupanja, transparentnosti in prijaznosti. Stvari se nenehno spreminjajo, prihajajo nove tehnologije, proizvajalci ... Imamo krasne znamke, pestro in raznoliko ponudbo za različne segmente kupcev, ki se dopolnjujejo, ko se ljudje odločajo. Vesel sem, da ljudje pri nas dobijo podporo, se lahko zanesejo na nas, da bomo skupaj

vedno iskali rešitve, naj si bo to pri nakupu kot pri storitvah ali včasih zgolj samo nasvetu. Kajti pri velikem odstotku ljudi je pri nakupu avtomobila prisotnih veliko čustev. V nasprotju s preteklostjo, ko so bili pomembni moč in zvok motorja, se je danes, sploh pri mlajših, to prelevilo v infotainment – zabavne vsebine, povezljivosti ... Tu smo na tankem ledu, ker nas to hitro zavede, da spregledamo kakovost produkta, ceno vzdrževanja, pa dolgoročne stroške, ki s tem lahko nastanejo, ter na koncu več-

ANDREJA COMINO

jo izgubo vrednosti rabljenega vozila. Tak nakup je hitro precej drag,« pravi sogovornik, ki skupaj s sodelavci ob praznovanju svojim zvestim strankam pripravlja nekaj posebnih ugodnosti tako pri novih vozilih kot pri servisnih storitvah.

»Seveda pa bomo v jubilejnem letu praznovali tudi skupaj s sodelavci. Del sredstev pa bomo namenili v podporo športnim in drugim lokalnim društvom, kajti naša zaveza je tudi krepitev lokalne pripadnosti in zavezanosti okolju. Za naprej pa si želim, da bi stremeli h konstantnemu razvoju, skrbi za zadovoljne kupce in zaposlene. Želimo biti najbolj zaželen ponudnik mobilnih storitev v našem okolju,« sklene.

Preklopi na **Passa alla e** račun **fattura**

Tiskane položnice so zgodovina!

Do 30. junija 2026 se prijavite na prejemanje računov v elektronski obliki in si zagotovite ugodnost pri obisku kulturnih prireditev.

Le bollette cartacee sono storia!

Registratevi entro il 30 giugno 2026 per ricevere le fatture in formato elettronico e assicuratevi un vantaggio nella partecipazione agli eventi culturali.

Za več informacij in pravila promocijske akcije skeniraj QR kodo.

Per maggiori informazioni e le regole della promozione, scansiona il codice QR.

**& PREJMI
KULTURNI BON
& RICEVI IL
BUONO
CULTURALE**

Masayah: »Z vsakim komadom odkrivam nov sloj sebe.«

SIMPATIČNA PRIMORKA MIA PUHAR RODIN, JAVNOSTI BOLJ ZNANA POD UMETNIŠKIM IMENOM MASAYAH, SE JE V ZADNJIH LETIH UVELJAVILA KOT ENA IZSTOPAJOČIH IN SAMOSVOJJIH USTVARJALK NA DOMAČI GLASBENI SCENI. SKOZI ČAS SE JE RAZVILA V UMETNICO Z JASNO VIZIJO, IZRAZITIM OBČUTKOM ZA ESTETIKO IN NADZOROM NAD VSAKIM ELEMENTOM SVOJEGA USTVARJANJA.

V ospredju je trenutno njen najnovejši projekt, album LAVA, ki ga je izdala 27. marca, kmalu pa ga bo predstavila tudi širši javnosti na razprodanem koncertu 7. maja v Kinu Šiška. Kot poudarja sama, ne gre le za glasbeni izdelek, temveč za celostno umetniško delo, v katerem se prepletajo zvok, vizualna podoba in osebna izpoved.

ZAKAJ MASAYAH?

Ime Masayah je nastalo kot preplet dveh pomenov – besede Mesija, ki simbolizira sporočilo, ter afriškega ljudstva Masaji, ki predstavlja kulturo in bojevitost. Navdih zanj sega v njeno otroštvo, ko se je igrala s ščiti in sulicami, ki jih je njen oče prinesel s potovanja po Afriki. Tako ime združuje osebno sporočilo z energijo, kulturo in značajem njene glasbe.

Masayah ni le reperka, temveč ustvarjalka, vizionarka

in podjetnica, ki glasbo razume kot celosten proces. Njena pot pa se je začela precej bolj preprosto – z željo po izražanju in potrebo, da pove stvari po svoje.

Ko se je kot najstnica podala v rap, si ni predstavljala vsega, kar pride zraven. V njeni glavi je bil to svet koncertov, glasbe in energije, ni pa še videla celotnega ozadja – logistike, organizacije, ekipnega dela in poslovnih odločitev. Danes, ko živi od glasbe in vodi lastno založbo, razume širino tega poklica bistveno drugače.

USTVARJANJE GLASBE

Ko primerja svoje začetke s sedanostjo, izpostavi predvsem razliko v pristopu. V zgodnjih letih je bila objava glasbe hitra in spontana, brez večjih produkcijskih zahtev. Danes pa vsak projekt nosi veliko več odgovornosti – tako do sebe kot do publike.

S tem se je povečala tudi njena zavest o celostni podobi projekta, ki ne vključuje le glasbe, temveč tudi vizualno identiteto, zgodbo in način predstavitve. Hkrati se zaveda, da z vsakim projektom pričakuje več od sebe, razmišlja širše in se poglablja v detajle, ki jih prej morda sploh ni opazila.

Proces ustvarjanja zanjo ni linearen. Pisanje komadov je le prvi korak, pogosto celo najhitrejši. Resnično oblikovanje glasbe se zgodi kasneje, v produkciji. Navdih za ustvarjanje

črpa iz različnih življenjskih situacij in izkušenj, a ena stvar ostaja konstantna: okolje, iz katerega prihaja. Primorska, morje, svež zrak, razgled – vse to se čuti v njeni glasbi.

ALBUM LAVA

Naslov albuma LAVA izhaja iz prepleta dveh pomenov – lave kot neustavljive sile ter besede lover (ljubimec). Ime je nastalo iz osebne izkušnje razbitega srca, iz katere je Masayah črpala ustvarjalno energijo. Bolj kot je odpirala svoje rane, bolj je iz njih vrela kreativnost in močna, neustavljiva sila, ki jo je simbolično poimenovala LAVA. Nastajanje albuma je bilo dolgotrajno in kompleksno. Čeprav so bile ideje za posamezne komade zapisane že zgodaj, se je prava teža projekta pokazala šele v kasnejših fazah produkcije. Ni šlo zgolj za to, ali je komad končan, temveč ali je resnično izpeljan do te mere, da prenese vse plasti, ki jih želi izraziti.

Masayah album v treh besedah opisuje kot HOT, prebojen in razgiban. V tem obdobju je do izraza prišel njen perfekcionizem. Tudi ko so bili komadi formalno zaključeni, je v njih še vedno iskala izboljšave. Prizna, da se pogosto ujame v lastne zanke, v drobne napake, ki jih večina poslušalcev sploh ne bi opazila. Tam ostane, jih analizira, popravlja, briše in ponovno gradi. Včasih do te mere, da mora sama sebi postaviti mejo – in si reči: Dovolj je. Komad je dober. Lahko gre naprej.

Zaključna faza ustvarjanja je bila intenzivna tudi fizično. Za več dni se je popolnoma umaknila iz vsakdanjega življenja in se zaprla v ustvarjalni prostor. Dnevi so potekali izključno med računalnikom, studiem in kratkimi odmori za kavo. Takšna izolacija ji je omogočila popolno osredotočenost, hkrati pa jo je pripeljala do roba fizične in mentalne izčrpanosti.

Ko je album končno izšel, je stopila iz ustvarjalnega mehurčka in imela občutek, da znova odkriva svet. Prav ta ekstrem jo je veliko naučil – predvsem tega, kako daleč je pripravljena iti za svojo umetnost in kje mora včasih potegniti mejo.

PREDSTAVITEV ALBUMA V KINU ŠIŠKA

Pomemben del te zgodbe predstavlja razprodan koncert v Kinu Šiška, ki je vrhunec predstavitve albuma LAVA. Gre za projekt, ki presega klasičen koncertni okvir.

V ospredju je konceptualna zasnova, ki vključuje različne umetniške elemente – od plešalcev in instrumentalistov do vizualnih projekcij in scenografije. Poseben poudarek daje dinamiki med različnimi razpoloženji: od intimnih, skoraj ranljivih trenutkov do eksplozivnih, energičnih izbruhov.

Priprave na ta koncert so se začele že mesece vnaprej. Vsak element je premišljen in umeščen v širšo zgodbo, ki jo želi predstaviti na odru. Tak pristop zahteva intenzivno sodelovanje z ekipo in veliko mero organizacije, priznava.

Masayah pravi, da takšnega projekta ni mogoče v celoti prenesti na turnejo, ki sledi poleti. Turnejski nastopi prinašajo drugačne pogoje, manj nadzora nad prostorom in omejitve, ki vplivajo na izvedbo. Ravno zato koncert v Šiški vidi kot enkratno izkušnjo, ki je ne bo mogoče ponoviti v enaki obliki – in prav ta ekskluzivnost daje koncertu dodatno težo.

PODJETNIŠTVO IN POMOČ MLADIM GLASBENIKOM

Masayah deluje tudi kot podjetnica. Nedavno je odprla svojo založbo MSYH, ki je podaljšek njene ustvarjalne vizije. Sama sebe vidi kot tisto »AAA baterijo« (MASAYAH), ki poganja celoten sistem – energijo, ideje in izvedbo.

Vodenje lastnega projekta tako vključuje številne naloge, ki presegajo ustvarjanje glasbe – od organizacije, vodenja evidenc do finančnega načrtovanja. Ta vidik ji omogoča večjo neodvisnost, hkrati pa zahteva dodatno odgovornost, ki jo sprejema kot naravni del razvoja sodobnega umetnika.

Ob tem poudarja, da želi s svojo založbo pomagati drugim, ki si želijo prodreti v glasbeno industrijo. Pri tem izhaja predvsem iz sebe in lastnih začetkov – iz tega, kar bi ji takrat najbolj pomagalo, če bi imela podporo in usmeritve, ki jih ima danes.

Prav zato MSYH vidi kot odskočno desko, ki lahko v prihodnosti odpre vrata drugim ustvarjalcem in jim olajša pot do uspeha. Pomembno se ji zdi, da nove generacije dobijo občutek, da je mogoče uspeli in ustvarjati na lastnih pogojih.

JAN ŠPEH

GLASBENA SODELOVANJA

Sodelovanja z drugimi glasbeniki nastajajo predvsem na podlagi občutka in jasne vizije. Pogosto začne z že oblikovanim komadom, ki ga nato nadgradi z gostujočimi izvajalci.

Sodelovanja vidi kot priložnost za širjenje meja in povezovanje različnih glasbenih svetov. Ob tem ji veliko pomeni tudi povezovanje z drugimi ženskimi ustvarjalkami. Zaveda se, da jih je na sceni še vedno manj kot moških, zato aktivno podpira sodelovanja in želi pokazati, da je mogoče uspeli.

Njena zgodba je dokaz, da iz začetnega poslušanja rapa v otroški sobi lahko zraste bogata kariera.

PRIHODNOST

Kljub vsem dosežkom ostaja usmerjena v prihodnost. Njene ambicije so velike in jasno izražene. Ne zanima je zgolj ohranjanje trenutnega položaja, temveč rast in premikanje meja.

Pri njej je prisotna želja po večjih odrih in večjih projektih, kot so Stožice. Ob tem poudarja, da je prav publika temelj vsega. Koncerti niso zgolj zaključna faza ustvarjanja, ampak osrednji motor njenega delovanja – tisti, ki omogoča nadaljnjo produkcijo, snemanje videospotov in širitev umetniških projektov.

MALO DRUGAČE – Z MASAYAH

Ob vsem tem Masayah ohranja igrivost in spontanost, ki ju pokaže v bolj lahkotnih vprašanjih.

Če bi morala svoj album opisati kot jed, bi to bila ostriga s tabasco. Zakaj? Nekaj intenzivnega, močnega, hkrati prestižnega in surovega – nekaj, do česar ne prideš zlahka, a ima izrazit okus. Ta metafora dobro zajame njen pristop: glasba mora imeti karakter in mora pustiti vtis.

Če bi odšla na samotni otok in s seboj vzela samo tri stvari, bi to bili računalnik, MIDI-kontroler za ustvarjanje glasbe ter očala z lupo, ki bi ji pomagala preživeti.

Ko razmišlja o sodelovanjih izven svojega časa, omenja umetnika, kot sta Amy Winehouse in Michael Jackson – ne le zaradi glasbe, ampak zaradi osebnosti, energije in umetniške prezence. Fascinirajo jo posamezniki, ki presegajo žanre in ustvarjajo lasten svet. Če bi lahko za en dan postala nekdo drug, bi izbrala Princea; zaradi njegove glasbene širine, sposobnosti igranja različnih instrumentov in edinstvene estetike. Privlačijo jo umetniki, ki niso omejeni in si upajo biti drugačni.

Ko se ozre nazaj na svojo pot, kot enega ključnih trenutkov izpostavi prvi razprodan koncert v Kinu Šiška ob prvem studijskem albumu. Ta izkušnja ji je spremenila pogled na glasbo in potrdila, da je na pravi poti.

Prav zato se tja vrača – ne le fizično, ampak tudi simbolno, v prostor, kjer se je njena zgodba zares začela razvijati. In razvijala se bo dalje – že 7. maja na predstavitvi drugega studijskega albuma LAVA v ponovno razprodanem Kinu Šiška.

Foto: Mark Pirc in Urša Premik.

Moški modni trendi za pomlad in poletje

V moški modi barve prinašajo svežino, energijo in novo vizualno dinamiko.

Sezona pomlad–poletje 2026 prinaša jasno sporočilo: slog ni več stvar pravil, temveč občutka. Gre za igro kontrastov, materialov in vplivov, kjer je najpomembnejše, da se posameznik v oblačilih počuti samozavestno.

Po letih prevlade nevtralnih tonov, čistih linij in umirjenih silhuet oblikovalci znova posegajo po živahnih odtenkih, ki vnašajo energijo, drznost in individualnost. Minimalizem ostaja močno prisoten. To potrjujejo modne piste, kampanje in širši kulturni vplivi, kot so ponovni vzpon črno-bele estetike in prefinjeni, umirjeni videzi. Tudi barva leta 2026 – nežni Cloud Dancer – potrjuje to usmeritev. A prav zaradi te zadržanosti se pojavlja potreba po svežini, ki jo prinašajo barve.

BARVA KOT PRELOM Z ENOLIČNOSTJO

Oblikovalci so to sezono ohranili minimalistične kroje, vendar so jih nadgradili z izrazitimi barvnimi poudarki. V ospredje stopajo odtenki, ki razbijajo monotonijo in ustvarjajo vizualni kontrast. Barva tako postaja

sredstvo izražanja in način, kako v oblačila vnesti več življenja.

Med najbolj izstopajočimi kolekcijami je bila zagotovo tista modne hiše Versace, kjer so barvo postavili v središče zgodbe. Odtenki limonasto rumene, rdeče, vijoličaste, turkizne in modre ustvarjajo živahno, a hkrati skoraj nostalgično vzdušje.

Če sodite med bolj zadržane, osnove garderobe ohranite v umirjenih tonih – bež, smetanastih, rjavih in svetlo sivih – ter jih dopolnite z dodatki v intenzivnih barvah. Klasičen rjav suknjič lahko denimo kombinirate z živahnim rdečim puli puloverjem, nevtralen komplet pa poživite z izrazito srajco.

NOVA DEFINICIJA MOŠKE OBLEKE

Po podatkih platforme Tagwalk, ki analizira modne piste po vsem svetu, se trendi jasno nagibajo k ponovni uveljavitvi krojaštva – vendar v precej bolj sproščeni in dostopni različici.

V ospredje se vrača klasična moška obleka. Ta pa ni več toga in formalna, kot smo je bili vajeni, temveč mehkejša, bolj prilagodljiva in bližje vsakdanjemu življenju. Tako imenovani casual tailoring postaja ključni izraz sodobne elegance. Pravila niso več strogo določena – suknjiči, hlače in srajce se nosijo skupaj ali ločeno, odvisno od priložnosti in osebne sloga.

ANDREJA
ČMAJ FAKIN

DETAJLI, KI NAREDIJO RAZLIKO

Pri modnih hišah, kot sta Celine in Chanel, barva pogosto nastopa v detajlih – kravatah, torbicah in drugih dodatkih. Velike, funkcionalne torbe, izrazit nakit ter rahlo uporniški poudarki razbijajo sicer umirjene kombinacije in outfitu dodajajo značaj.

Med izstopajočimi trendi je tudi reinterpetacija pižame, ki se kaže v obliki daljših bokсарic oziroma bermuda hlač. Vzorcji s črtami ali karo motivi dobivajo novo vlogo in se kombinirajo z bolj strukturiranimi kosi, kot so trenči, polo majice ali klasične srajce. Moda spodbuja tudi plastenje: srajca čez srajco, pulover čez puli – kombinacije so raznolike in osebno obarvane. Na prvi pogled se vrača estetika »pridnega fanta« – urejen, klasičen videz. A pod površjem se skrivajo sodobni poudarki: subtilni logotipi, športni vplivi, nogometni dresi ali puloverji v slogu »old money«.

www.pinja.si

PREVERJAMO URBANE MITE

Pomlad = alergije = kihanje

POMLAD = ALERGIJE. CVETNI PRAH, KI GA JE ŠE POSEBEJ V TEM OBDOBJU V ZRAKU VSE VEČ, PRI ŠTEVILNIH LJUDEH POVZROČA KIHANJE, SRBEČE OČI IN IZCEDEK IZ NOSU. ZATO SPOMLADI MARIKDO MED NAMI KIHANJE (ČIHA, KOT BI REKLI PRI NAS) POGOSTEJE KOT SICER – PA NAJ BO TO ZARADI ALERGIJ ALI DRUGIH DRAŽLJAJEV IZ OKOLJA.

Kihanje je povsem naraven refleks, s katerim telo čisti dihalne poti in se brani pred tujki. Kljub temu pa o njem kroži veliko mitov in napačnih prepričanj, ki se prenašajo iz generacije v generacijo. V nadaljevanju bomo razjasnili nekaj najpogostejših mitov in pogledali, kaj o kihanju pravi znanost.

Med kihanjem se srce ustavi. Ne drži. Veliko ljudi verjame, da se srce med kihanjem za trenutek ustavi. To ne drži. Res je, da se med kihanjem spremeni pritisk v prsnem košu, kar lahko za kratek čas vpliva na srčni ritem, vendar srce ves čas normalno bije. Občutek "preskoka" je le posledica spremembe v ritmu, ne pa dejanske zaustavitve.

Kihanje vedno pomeni, da si bolan. Ne drži. Kihanje pogosto povezujemo s prehladom ali alergijami, vendar to ni vedno znak bolezni. Lahko ga sprožijo tudi drugi dejavniki, kot so močna svetloba, prah, sprememba temperature ali celo začinjena hrana. Če kihanje ni povezano z drugimi simptomi, običajno ni razloga za skrb.

Zadrževanje kihanja je škodljivo. Drži. Marsikdo poskuša kihanje zadržati, še posebej v javnosti. Vendar to ni najboljša ideja. Zadrževanje kihanja lahko poveča pritisk v glavi in dihalnih poteh, kar v redkih primerih lahko povzroči neprijetnosti, kot so bolečine v ušesih ali počene žilice. Zato je bolje kihniti – seveda na primeren način, v robček ali rokav.

Glasno kihanje pomeni, da si bolj zdrav. Ne drži. Nekateri menijo, da je glasno kihanje znak moči ali dobrega zdravja, vendar to nima nobene znanstvene podlage. Glasnost kihanja je odvisna predvsem od posameznika – od anatomije dihalnih poti, moči izdihavanja. Tiho kihanje je prav tako normalno kot glasno.

Kihanje sproži, če pogledaš v močno svetlobo. Delno drži. Nekateri verjamejo, da lahko kihanje sprožimo ali ustavimo s pogledom v močno svetlobo. Resnica je nekoliko drugačna. Pri določenih ljudeh močna svetloba res lahko sproži kihanje – temu pravimo svetlob-

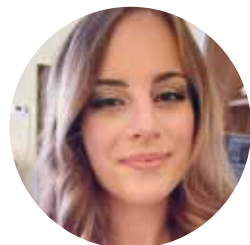
ni refleks kihanja. Vendar to ne deluje pri vseh in ni zanesljiv način za nadzor kihanja. Kihanje je zaščitni refleks našega telesa, s katerim se dihalne poti – predvsem nosna votlina – očistijo dražečih snovi. To so lahko prah, cvetni prah, dim, bakterije, virusi ali drugi mikroskopski delci iz zraka. Gre za hiter, nenadzorovan odziv, ki ga telo sproži samodejno, brez naše zavestne odločitve.

Vse se začne v nosu. Ko sluznica v nosni votlini zazna dražljaj (na primer cvetni prah spomladi), se aktivirajo posebni živčni receptorji. Ti pošljejo signal do možganov, natančneje do dela možganskega debla, ki nadzoruje reflekse. Možgani nato sprožijo verigo hitrih odzivov:

- najprej globoko vdihnemo,
- zapre se glasilka (glotis),
- poveča se pritisk v prsnem košu,
- nato pa se glasilka nenadoma odpre.

Ko se glasilka odpre, zrak z veliko hitrostjo izbruhne skozi nos in usta. Ta sunek zraka lahko doseže hitrost tudi več kot 100 km/h. Skupaj z zrakom iz telesa izletijo tudi drobni delci, ki so povzročili draženje. Pomembno je, da kihanje sprejmemo kot nekaj povsem normalnega in koristnega ter se ob tem držimo osnovnih higienskih navad. Tako bomo zaščitili sebe in druge ter bolje razumeli, kako naše telo deluje.

MANCA HRIBOVŠEK

Vrt v maju

PRED NAMI JE MESEC, KI JE ZA NAŠ VRT IZJEMNO POMEMBEN. DOGAJANJE JE NA VSEH KONCIH ZELO PESTRO: V ZELENJAVNEM VRTU HITIMO S SAJENJEM, V ZELIŠČNEM VSE LEPO RASTE IN NEKATERE RASTLINE ŽE NABIRAMO, V SADNEM DELU PA SO ŽE NA VOLJO PRVI PLODOVI. MAJ JE MESEC, V KATEREM JE PREBUJANJE NARAVE NA VRHUNCU, K TEMU PA POMEMBNO PRISPEVAJO TUDI VIŠJE TEMPERATURE.

ZELENJAVNI VRT

V zelenjavnem vrtu na stalno mesto sejemo bučke, kumare, melone in lubenice. Sejemo tudi fižol, saj so temperature že primerne. Velik poudarek v maju je na sajenju plodovk. V specializiranih trgovinah je na voljo širok izbor kakovostnih sadik paradiznika, jajčevcev, paprike in feferonov. Pri sajenju na stalno mesto je pomembno, da zemljo primerno obdelamo in pognojimo, po sajenju pa rastline tudi izdatno zalijemo. Ne smemo dopustiti, da bi rastlinam ob sajenju primanjkovalo vode, saj to močno vpliva na njihovo rast in razvoj ter končni pridelek. Pomembno je tudi redno dognojevanje skozi celotno rastno dobo, saj bomo tako dosegli boljše kakovost plodov in obilnejši pridelek.

ZELIŠČNI VRT

V zeliščnem vrtu se rastline v maju že bujno razvijajo. V specializiranih trgovinah je še vedno mogoče dobiti sadike za dosajanje ali za pripravo novih gredic. Številne dišavnice in zelišča nas že razveseljujejo s cvetenjem. Rožmarin nas že od zime razveseljuje s prijetnim modrim socvetjem, ognjič s svojo intenzivno rumeno barvo polepša še tako turoben dan, pridružijo pa se mu tudi materina dušica, boreč, svetlin in druge rastline. V maju lahko nabiramo bezeg, brezo, rožmarin, kamilico, koprivo in poprovo meto. Pri nabiranju je zelo pomembno, da rastline dobro poznamo, da vemo, katere dele rastline nabiramo v določenem obdobju, ter da se poučimo o pravilnem sušenju, shranjevanju in uporabi.

SADNI VRT

Maj je mesec, ko nas v sadnem delu vrta s prvimi plodovi razveselijo češnje. Delo v sadnem vrtu, vinogradu in oljčniku je v tem času usmerjeno predvsem v zaščito rastlin pred boleznimi in škodljivci ter po potrebi tudi v dognojevanje.

OKRASNI VRT

Okrasni vrt nas v maju že bogato obdarja s cvetenjem grmovnic in trajnic. To je tudi najboljši čas za zasaditev gredic z enoletnicami, ki nas bodo razveseljevale

SAŠO MEJAK

od salvij, begonij, bidensa, alisuma, bršljank, surfinij, dipladenij, fuksij, okrasnih kopriv in gaur do različnih portulakov, vodenk in okrasnih trav. Nekatere rastline so na voljo tudi že posajene v visečih košarah. Po dogovoru vam v **VRTNARIJI MOŠKON** zasadijo tudi korita. Pri enoletnicah moramo biti še posebej pozorni na redno zalivanje in dognojevanje. Le tako bomo imeli lepe, zdrave in bogato cvetoče rastline vse do prvih nizkih temperatur.

Okrasna trata Od okrasna trata je zdaj že lepo odgnala, zato zahteva redno košnjo. Pri tem moramo paziti na ustrezno višino reza. Pomembno je tudi, da trato zaščitimo pred boleznimi in preprečimo širjenje plevela. Zalivanje prilagodimo vremenskim razmeram.

s cvetjem vse do pozne jeseni. Pomembno je, da gredice pripravimo z ustrezno zemljo in po potrebi dodamo gnojila. Za nakup sadik je **VRTNARIJA MOŠKON v Parecagu** prava izbira. Pri njih lahko dobite rastline za balkonska korita, gredice v okrasnih vrtovih in tudi za pokopališča. Na voljo so tudi strokovni nasveti, če niste prepričani, kaj zasaditi. Izbor je zelo širok:

VELIKA IZBIRA OKRASNIH RASTLIN:
za balkone, vrtove, cvetlična korita...
ODPRTO VSAK DAN, RAZEN NEDELJE.

Parecag 31, gsm: 041 607 594

MODRA LINIJA NALOŽBE

ELEKTROCENTER

Salon svetil in največja ponudba elektromateriala
Vanganeljska c. 6, Koper • www.elektro-center.si
Tel.: 05/ 612 1500 • GSM: 041 283 385

Vabljeni v specializirano trgovino z elektrotehničnim materialom • Z načinom samopostrežbe za vaš hitrejši nakup

GEODETSKE STORITVE d.o.o. PORTOROŽ

VBS d.o.o. Portorož
Obala 125, 6320 Portorož
tel.: 05/677-85-80
GSM: 031/637-176
e-mail: bogdan@vbs.si

Buhtlji s čokolado

Buhtlji so ena izmed tistih klasičnih domačih sladici, ki v trenutku priključijo občutek topline, domačnosti in prijetnih spominov.

Njihov vonj med peko napolni kuhinjo in ustvari prav posebno vzdušje, ki nas pogosto spomni na otroštvo, nonino kuhinjo ali nedeljska popoldneva v družinskem krogu. Mehko, rahlo kvašeno testo v kombinaciji s sladkim nadevom je preprosto neustavljivo. Čeprav jih lahko napolnimo z marmelado, orehi ali skuto, so buhtlji s čokolado še posebej priljubljeni, saj združujejo tradi-

cionalen recept z nekoliko bolj sodobnim pridihom. Priprava sicer zahteva nekaj časa zaradi vzhajanja testa, vendar postopek ni zahteven in rezultat vedno poplača trud. Ta recept je primeren tako za začetnike kot za bolj izkušene peke, saj z enostavnimi koraki vodi do mehkih, rahlih in popolno zapečenih buhtljev, ki so najboljši še sveži in topli.

SESTAVINE ZA 12 DO 14 BUHTLJEV:

- 500 g namenske moke za pecivo
- 1,5 vrečke suhega kvasa (približno 10 g)
- 2 žlici sladkorja v prahu
- pol žličke soli
- 1 jajce
- 1 vanilijev sladkor
- 50 g masla
- 200 ml mleka
- rum po okusu
- čokolada (za nadev)
- jajce za premaz
- sladkor v prahu za posip
- čokolada (za nadev)

Postopek:

Priprava testa

Mleko skupaj z rumom in maslom segrej, da postane rahlo toplo in se maslo začne topiti. V posodo presej moko, dodaj suhi kvas, sladkor, vanilijev sladkor in sol. Na sredini naredi jamico in vanjo ubij jajce.

Postopoma dolivaj mlečno mešanico in zamesi enakomerno testo. Gneti toliko časa, da se testo lepo loči od robov posode. Nato posodo pokrij s čisto kuhinjsko krpo in pusti testo vzhajati približno eno uro.

Oblikovanje buhtljev

Ko testo vzhaja, ga razdeli na manjše kepice. Vsako kepico splošči z rokami, na sredino položi košček čokolade in testo zapri. Oblikuj kroglice in jih z rahlim valjanjem med dlanmi lepo zaokroži.

Buhtlje zloži na pekač, obložen s papirjem za peko.

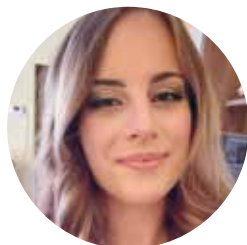
Peka

Oblikovane buhtlje pokrij in pusti vzhajati še približno 20 minut. Medtem segrej pečico na 180 °C.

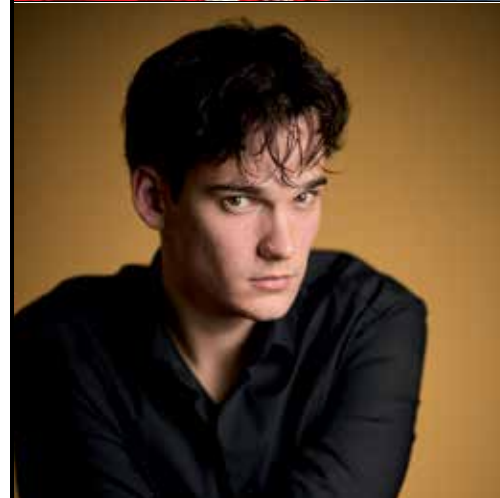
Po želji jih premaži z razžvrkljanim jajcem za lep sijaj. Peci jih približno 35 minut. Če se med peko prehitro zapečejo po vrhu, jih pokrij z aluminijasto folijo in peci naprej, da se dobro spečejo tudi v notranjosti.

Pečene buhtlje po želji posuj s sladkorjem v prahu in jih postrezi še tople ali rahlo ohlajene. Najboljši so sveži, ko so še mehki in polni stopljene čokolade. Dober tek! Aja, s čim jih pa vi najraje polnite? Svoje predloge mi pošljite na manca.hribovsek@obalaplus.si in ne pozabite pripeti fotografije vaših slastnih kuhinjskih mojstrov.

MANCA HRIBOVŠEK

Lucija, Liminjanska c. 96, 6320 Portorož
Gsm: +386 41 618 541, Tel.: +386 5 677 87 77, + 386 5 674 62 30
E-pošta: kamp.fiesa@gmail.com

SESTAVIL Boris Kobilšek	KRATEK POZIREK, SRKNJENJE	POČELO TAOIZMA	PRIPADNIK AMBOV V NAMIBIJI	IME SOPROGE MIHAILA GORBAČOVA	ANTON NANUT (SLOVENSKI DIRIGENT)	MEJNI PAS MED KOPNIM IN MORJEM ALI JEZEROM	SLAVILNA, VZVIŠENA LIRSKA PESEM	ŠEF, VODJA, BOSS	MOSTOŽ, POMOL	ODISEJEV OČE V GRŠKI MITOLOGJI	POGUMNA RIMLJANKA IZ ČASA CESARJA KLAVDIJA	
PTIČJA SAMICA												
INDIJSKI FIZIK VENKATA						DENARNA ENOTA V ZDA						
						ŽGANJE NA MADAGASKARIJU						
SLOVENSKA KOSTUMO- GRAFINJA MARIJA						STIKALO S TIPKO OBSEKANO DEBLO, DREVO						
21 ČRKA ABECEDE	VNETJE ŽIVCA V KRIŽU, ISHIAS	PRISTANIŠČE V ESTONIJI	GLAVNI ŠTEVNIK ŽIVALSKA HRANA				MERSKA ENOTA ZA TEŽO, 1000 KG	JUDOVSKE UČENJAK				
								PISEC IDIL				
LOČEK (NAR.)					ZNAMKA AVTOMOBILOV SLOVENSKE KOMIK TILLEN					SLOVENSKE PEVEC BROZOVIČ	ŠPANSKI PESNIK EMILIO	
SLOVENSKA EKONOMISTKA GUBANEC					J. AMERIŠKA KUKAVICA PRAVOSLAV. CERKVENA PESEM					WALTER PISTON	ELEKTRIČNA MORSKA RIBA	
OBRI							ŠVED. IGRALEC NAMIZNEGA TENISA - HANS POPEK KAPROVCA					
SILVA AVŠIČ				KARAMBOL, TRČENJE AMERIŠKO PRISTANIŠČE				RIBJE JAJČECE AVSTRILJSKI SLIKAR WILHELM A.				
ZADNJA ČRKA ABECEDE	UKRAJINSKA ATLETINJA KRAVEK	MESTO V UZBEKISTANU	GOSJI PASTIR							RADIJSKI NOVINAR LIPICER	SLO. PISATELJ VITAN	
KAMBOŠKI GENERAL LON					DEL VOJVODINE					RADO SIMONITI	KDOR IZDELUJE MASLO	
OBLIKA LITERARNEGA DELA					ZNAMKA BARVIC							
											REKA NA NOVI Gvineji	MAVRSKI VLADAR ANDALUZIJE
OTOČJE V TIHEM OCEANU												
POVRŠINSKA MERA					KATALONSKI PISATELJ MIQUEL					JEZERO V KAMBODŽI	JUDOVSKE KRALJ	
					RIBIŠKA MREŽA							
MEDENA ROSA	PORTUGALSKA GROFICA, PESNICA LEONOR DE ALMEIDA	ODTIS STOPALA	KDOR RAZŠTAVLJA NA SEJMU							NIZOZEMSKI SLIKAR LAWRENCE		
										KRALJ SAUDSKE ARABIJE	IME VEČ PAPEŽEV	
TRDNA, MAZAVA, V VODI NETOPNA ORGANSKA SNOV IZ MAŠČOBNEGA TKIVA, MAŠČOBA	GRŠKA GORSKA VILA	AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC JOHN	KOCKA (LAT.)	KRAJ PRI RAČAH			VLOMILEC GAMSJI BIVOL, KI ŽIVI NA CELEBESU				NOGOMETNI TRENER ŠIMUNĐZA	GLAVNO MESTO FRANCOSK. DEPARTMATA AISNE
NAČIN OBLAČENJA				NAJVEČJI PTIČ TEKAČ, NELETALEC			REKA V ITALIJI			EVROPSKI SATELIT ZA PREGLED NEBA	KEMIJSKI ZNAK ZA ALUMINIJ GREZILO, SVINČNICA	
SLANO JEZERO V KAZAHSTANU				ITALIJANSKI MODNI KREATOR GIORGIO NINO ROBIČ						GLAVNO MESTO LITVE	LIDIJA KODRIČ	
KEMIJSKI ELEMENT (SE)					ANTIČNO IME ZA REKO NERETVO			AFRIŠKA DRŽAVA				
OBREDNA OBLIKA DUHOVNIŠKOV, SODNIKOV					POVRŠINA, PROSTOR OBMOČJE			LETALIŠČE V ŠVICI, PRI ZÜRICHU				

IRMOS: pravoslavna pesem TOAKA: žganje RIEDER: avst. slikar LLOR: katalon. pisatelj ALEARDI: it. pesnik ABAD: mavrski vladar INESA: ukrajn. atletinja

IŠČEMO JUNAKA TRAJNOSTI 2026

Mala in srednje velika podjetja, prijavite svoje trajnostne prakse in poslovne modele na natečaj **SME EnterPRIZE.**

Sodelujete lahko v 2 kategorijah:

- Mikro podjetja
- Mala in srednje velika podjetja

Žirija bo v vsaki od kategorij izbrala po 3 nagrajence:

- 1. nagrada: 10.000 €**
- 2. nagrada: paket poslovnih zavarovanj v vrednosti 2.500 €**
- 3. nagrada: paket poslovnih zavarovanj v vrednosti 1.500 €**

Skupina Generali bo med nagrajenimi podjetji izbrala JUNAKA TRAJNOSTI 2026, ki se bo lahko predstavil na mednarodnem odru v Bruslju.

Prijave odprte
od 8. aprila do
3. junija 2026

Več informacij na: <https://www.generali.si/trajnostnost/sme-enterprize>

